

Crna Gora
SAVJET AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
Broj: 01 – 545
Podgorica, 22.04.2014. godine

IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
ZA 2013. GODINU

Podgorica, april 2014. godine

S A D R Ž A J:

UVOD	3
RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AUDIOVIZUELNI MEDIJSKI SEKTOR	4
NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA	10
STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA	27
MEĐUNARODNA SARADNJA	32
JAVNOST RADA	48
TEHNIČKO UNAPREĐENJE RADA AGENCIJE	50
FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2013. GODINI	52

UVOD

Interesovanje za pokretanje novih TV programa, uz emitovanje bez korišćenja radio-difuznih frekvencija, ali i dalje ozbiljna ekonomska situacija na medijskom tržištu obilježili su 2013. godinu.

Nemogućnost korišćenja (najčešće iz ekonomskih razloga) svih ili određenih frekvencija nastavila je da bude razlog sužavanja zona pokrivanja pojedinih radio i TV emitera.

Iako prelazak sa analognog na digitalno TV emitovanje nije dinamiziran, Agencija za elektronske medije je nastavila sa aktivnostima usmjerenim na jačanje kapaciteta i prikupljanje iskustava neophodnih za ispunjavanje kako njenih obaveza, tako i zadataka sa kojima će se suočiti ostali učesnici u ovom kompleksnom procesu. Sprovedenje regionalnog projekta SEE Digi.TV, realizovanog uz podršku evropskih IPA fondova, predstavljalo je značajno iskustvo i opravdanost Agencijinih kontinuiranih ulaganja u praćenje trendova i razvoj stručnih kapaciteta u oblasti digitalizacije i razvoja AVM usluga uz optimalno korišćenje savremenih tehnologija. To potvrđuje i uspješno uključivanje u realizaciju projekta TV WEB, koji se takođe finansira iz IPA fondova i usmjeren je ka optimizaciji korišćenja radio-difuznog spektra za prevazilaženja digitalnog jaza.

Naplata prihoda po osnovu naknada za emitovanje i u 2013. godini je bila ispod planirane, ali time nije doveden u pitanje kontinuitet u radu Agencije. Razumijevanje i naponi Agencije da se značajnom broju emitera izađe u susret i reprogramira dug radi prevazilaženja teške ekonomske situacije, dali su određene finansijske rezultate. Zbog toga je Agencija u toku 2013. godine pokrenula određeni broj sudskih postupaka za naplatu potraživanja.

U okviru svojih redovnih aktivnosti, Agencija je pratila rad i usaglašenost rada emitera i operatora sa Zakonom o elektronskim medijima i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njih.

Polazeći od obaveza Agencije da sprovodi mjere za obezbjeđivanje transparentnosti vlasništva u medijima, u toku 2013. godine objavljeni su podaci o vlasništvu svih registrovanih pružalaca AVM usluga. Agencija je sprovedla i tri postupka za utvrđivanje nedozvoljene medijske koncentracije, koji su rezultirali usaglašavanjem strukture vlasništva nad emiterima sa Zakonom o elektronskim medijima.

Iako od uticaja na njenu nezavisnost, rad i položaj, Agencija za elektronske medije je ponovo bila isključena iz procesa pripreme izmjene Zakona o elektronskim medijima, kojom je Agenciji nametnuta obaveza uplate viška godišnjih prihoda nad rashodima u budžet Crne Gore. Time je nastavljena negativna praksa ishitrenog mijenjanja zakona bez javnih konsultacija.

Aktivnim učešćem njenih predstavnika u radu radnih grupa za nekoliko poglavlja (10 i 28), Agencija je dala značajan doprinos uspješnoj pripremi i sprovođenju aktivnosti vezanih za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2013. godinu je dokument koji sadrži informacije o ostvarivanju njenih obaveza direktno propisanih zakonom ili relevantnim podzakonskim aktima. Normativni osnov za izradu Izveštaja čine Zakon o medijima, Zakon o elektronskim medijima, Zakon o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, Zakon o autorskom i srodnim pravima i Zakon o elektronskim komunikacijama, kao i Revidirani finansijski plan, usvojen od strane Skupštine Crne Gore u martu 2013. godine i Plan rada Agencije za 2013. godinu (usvojen od strane Skupštine Crne Gore u decembru 2012. godine).

Saglasno Zakonu o budžetu („Sl.list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04, 71/05, „Sl.list CG“, br. 12/07, 73/08 i 53/09, 46/10 i 49/10) ovaj izvještaj se, uz Izvještaj o finansijskom poslovanju Agencije za 2013. godinu, dostavlja Skupštini Crne Gore na usvajanje.

RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AVM SEKTOR

1. Izmjene i dopune Zakona o elektronskim medijima

Krajem 2012. godine Vlada Crne Gore je, bez javne rasprave ili konsultacija, usvojila Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o elektronskim medijima kojim je predviđeno da višak prihoda nad rashodima Agencije za elektronske medije bude prihod budžeta Crne Gore.

Tim povodom Savjet Agencije za elektronske medije je u januaru 2013. godine uputio pismo članovima nadležnih skupštinskih odbora sa argumentima zbog kojih Skupština Crne Gore ne bi trebalo da usvoji predložene izmjene zakona. Savjet je ukazao da će namjera da se izmijeni Zakon o elektronskim medijima, jedan od ključnih zakona o ljudskim pravima, u netransparentnoj proceduri, kao što se to desilo krajem 2011. godine, izazvati negativne posljedice po položaj medija i Agencije kao nezavisnog regulatora. Takođe, po mišljenju Savjeta, izmjene Zakona o elektronskim medijima mogu dovesti u pitanje uspješne pregovore Crne Gore u Poglavlju 10 usljed nepoštovanja standarda Savjeta Evrope na koje se naša zemlja obavezala.

Kvalitet Zakona o elektronskim medijima bio je jedan od bitnih uslova za napredak na putu evropskih integracija, uz jasnu poruku EK da očekuje da se njegovom doradom realizuju i preostali zahtjevi (predlozi i sugestije) koji su dati u sklopu analize nacрта zakona. O značaju koji EK pridaje obezbjeđenju nezavisnosti regulatora za audiovizuelni sektor svjedoči i prisustvo ocjena i preporuka o zakonskom okviru (Zakon o elektronskim medijima) i o radu Agencije, kako u Mišljenju EK o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji iz 2010. godine, tako i izvještajima o progresu Crne Gore iz 2011. i 2012. godine.

Upravo je odsustvo uvažavanja standarda u ovoj oblasti dovelo do ishitrene izmjene Zakona o elektronskim medijima krajem 2011. godine, što je Evropska komisija prepoznala kao mjere kojima je „...**dovedena u pitanje nezavisnost audiovizuelnog regulatora**“. Naime, u **Izveštaju o napretku za 2012. godinu** se kaže:

- „Dodatno osoblje je zaposleno u cilju poboljšanja kapaciteta Agencije za elektronske medije, ali samoodrživost i kapacitet praćenja audiovizuelnog regulatora zabrinjavaju. **Nedavnim izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima dovedena je u pitanje nezavisnost audiovizuelnog regulatora**“ (2.2. Ljudska prava i zaštita manjina)“
- „Usvojene su izmjene i dopune Zakona o elektronskim medijima prema kojima je Agencija za elektronske medije dužna da dostavi svoje operativne i finansijske planove i izvještaje Skupštini na odobrenje. **Ovim se jasno podriva nezavisnost Agencije**. Iako je Agencija za elektronske medije neznatno unaprijedila svoje kapacitete za praćenja medija i dalje ne uspijeva da ih prati izvan glavnog grada.“ (4.10.Poglavlje 10: Informaciono društvo i mediji).

Uprkos svim upozorenjima, krajem januara 2013. godine usvojene su predložene izmjene zakona čime se, umjesto jačanja, nezavisna pozicija regulatora dodatno ugrožava.

2. Primjena Zakona o digitalnoj radio-difuziji

Izmjenama i dopunama Zakona o digitalnoj radio-difuziji iz juna 2012. godine krajnji rok za prelazak sa analogne na digitalnu radio-difuziju pomjeren je za 17. jun 2015. godine, što je ujedno i krajnji rok predviđen odredbama Regionalne konferencije o radio komunikacijama koja je održana u Ženevi 2006. godine (RRC06). Na žalost, u toku 2013. godine nije se daleko odmaklo sa pripremama za uspješno otpočinjanje simulcast perioda i gašenja analogne televizije.

Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost sa uspjehom su realizovale svoje aktivnosti u okviru međunarodnog projekta pod nazivom „Digitalna televizija u jugoistočnoj Evropi – SEE Digi.TV“ (www.see-digi.tv). Cilj ovog projekta, koji je finansirala Evropska unija, bila je harmonizacija regulatornih okvira i aktivnosti u procesu prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, kao i optimalnog korišćenja digitalne dividende u pomenutom regionu.

Uvažavajući činjenicu da je neophodno razmotriti potrebu usvajanja standarda koji bi se odnosili na digitalnu zemaljsku radio-difuziju, sa ciljem zaštite interesa korisnika i drugih subjekata koji učestvuju u ovom veoma značajnom procesu, Agencija za elektronske medije Crne Gore i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore usaglasile su se da je u sklopu projekta neophodno izraditi dokumente koji bi mogli koristiti kao buduća osnova za donošenje standarda.

Imajući u vidu da se dokumenti usvojeni u sklopu projekta mogu iskoristiti i prilikom usvajanja adekvatnih crnogorskih standarda, upućena je inicijativa Institutu za standardizaciju Crne Gore da se blagovremeno otpočne i sprovedu sve neophodne aktivnosti za **donošenje konkretnih standarda vezanih za predajničku i prijemničku opremu**.

Imajući u vidu značaj ovih standarda za uspješnost cjelokupnog procesa prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju, Agencija za elektronske medije je izrazila spremnost da participira u svim tijelima koja bi bila formirana sa ciljem njihovog donošenja i usvajanja. Do kraja 2013. godine nije bilo pomaka po ovom osnovu. Kako je odsustvo jasnih tehničkih parametara za prijemničku i predajničku opremu značajan faktor rizika za uspješno sprovođenje prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju, Agencija je u kontinuitetu apelovala da se ovi standardi ili bar minimum tehničkih parametara blagovremeno definišu, objave i promovišu. Samo na taj način mogu se izbjeći nepotrebna ulaganja korisnika odnosno emitera u prijemničku odnosno predajničku opremu.

*

* *

U septembru 2013. godine, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije je pokrenulo inicijativu za **formiranje Radne grupe za izradu podzakonskog akta o obavezama i načinu informisanja o procesu prestanka analognog emitovanja programa**.

Agencija je pozdravila inicijativu za formiranje Radne grupe koja bi se posvetila pripremi i realizaciji aktivnosti na planu informisanja i obrazovanja građana o procesu prelaska sa analognih na digitalne sisteme emitovanja. Na potrebu za takvom ili proširenom radnom grupom koja bi dopunila rad grupe koja je već formirana u okviru Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije za praćenje ovog procesa, Agencija je i ranije ukazivala u više navrata. To su potvrdili i rezultati **Istraživanja javnog mnjenja o procesu uvođenja usluga digitalne televizije u Crnoj Gori**, koje je sprovedeno u okviru međunarodnog projekta pod nazivom „Digitalna televizija u jugoistočnoj Evropi – SEE Digi.TV“¹. Više informacija o rezultatima Istraživanja, koje je sprovedla Agencija E3 iz Podgorice se nalazi u dijelu ovog Izveštaja posvećenom realizaciji projekta SEE Digi.TV.

Agencija je izrazila spremnost da se uključi i pruži svoj doprinos radu predložene radne grupe i ukazala da je za uspjeh, ne samo radne grupe, već cijelog procesa od vitalnog značaja definisanje ili pribavljanje informacija koje predstavljaju ključne parametre za donošenje odluka od strane najznačajnijih ciljnih grupa, a to su: krajnji korisnici (posebno oni koji pripadaju ranjivim grupama) i emiteri.

¹ http://www.ardcg.org/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=75&Itemid=26

3. *Novi Zakon o elektronskim komunikacijama*

Sredinom 2013. godine usvojen je novi Zakon o elektronskim komunikacijama. Ovaj zakon je posljedica potrebe da se regulatorni okvir za mreže elektronskih komunikacija u Crnoj Gori usaglasi sa regulatornim okvirom Evropske Unije iz 2009. godine. Takođe, zakon koji je usvojen 2008. godine u više navrata pretrpio je određene izmjene i dopune što je ozbiljno dovelo u pitanje primjenjivost ovog akta na oblast elektronskih komunikacija u Crnoj Gori. Zakonom se tretiraju sva pitanja koja se odnose na obavljanje djelatnosti elektronskih komunikacija. Ovim zakonom utvrđeni su status, nadležnosti, način finansiranja i djelokrug rada nacionalnog regulatornog tijela za elektronske komunikacije, korišćenje elektronskih komunikacionih mreža i pružanje elektronskih komunikacionih usluga, obezbjeđivanje i zaštita konkurencije, pružanje univerzalnog servisa, upravljanje i korišćenje ograničenih resursa, prava i zaštita interesa korisnika, zaštita elektronskih komunikacija, nadzor i druga pitanja u vezi sa elektronskim komunikacijama.

Predstavnici Agencije za elektronske medije uzeli su učešće u radnim grupama za izradu ovog zakonskog akta, kao i u javnim raspravama i konsultacijama u sklopu procesa usvajanja ovog zakona i u više navrata su kroz mišljenja komentare i sugestije na predložena rješenja pokušali da daju doprinos u cilju usvajanja akta koji će imati maksimalan stepen usaglašenosti sa regulativom Evropske unije i čija rješenja mogu biti adekvatno primijenjena u oblasti elektronskih komunikacija u Crnoj Gori. Posebna pažnja predstavnika Agencije za elektronske medije bila je usmjerena na pitanja koja se odnose na status nezavisnog regulatornog tijela, upravljanje radio-frekvencijskim spektrom kao ograničenim resursom, kao i pitanja koja se odnose na zaštitu prava i interesa korisnika.

Ovaj zakon predviđa saradnju regulatornih tijela nadležnih za oblast elektronskih medija i elektronskih komunikacija u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i Zakona o elektronskim medijima, a u cilju ispunjenja svih obaveza predviđenih ovim aktima.

Zakon predviđa davanje saglasnosti Savjeta Agencije za elektronske medije na planove raspodjele radio-frekvencija za opsege koji su Planom namjene radio-frekvencijskog spektra u Crnoj Gori namijenjeni radio-difuznoj službi (Član 98 stav 4).

Takođe, zakonom su predviđene procedure za izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija imaocima odobrenja za emitovanje radijskih i televizijskih programa, koje je izdato u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim medijima. Takođe, predviđeno je da naknade za korišćenje radio-frekvencija, koje su predviđene u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, ne plaćaju:

- emiteri radijskih i/ili televizijskih programa, odnosno operator predajničke multipleksne mreže za digitalnu radio-difuziju za radio-frekvencije koje su Planom namjene radio-frekvencijskog spektra namijenjene radio-difuznoj službi,
- emiteri radijskih i/ili televizijskih programa ili drugi subjekti koji za njihove potrebe vrše dopremanje radijskog i/ili televizijskog signala do zemaljskih radio-difuznih predajnika, za radio-frekvencije koje se koriste u tu svrhu, i to za stvarno potreban radio-frekvencijski resurs.

4. Izmjene Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija u Crnoj Gori

U toku 2013. godine Savjet Agencije za elektronske medije je u više navrata davao saglasnost na izmjene i dopune Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija u Crnoj Gori. Ove saglasnosti date su u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama iz 2008. godine (Član 64) i Zakonom o elektronskim komunikacijama iz 2013. godine (Član 98), nakon njegovog usvajanja.

Sve ove izmjene rezultat su saradnje Agencije za elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i donesene su u cilju što racionalnijeg upravljanja radio-frekvencijama kao ograničenim resursom, a u skladu sa zakonom utvrđenim obavezama ove dvije institucije.

U skladu sa navedenim, u toku 2013. godine usvojene su tri izmjene i dopune Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija kojima je:

1. izvršena dislokacija radio frekvencijskih dodjela sa lokacija Volujica (frekvencija 93,0 MHz) i lokacije Šavnik (frekvencija 92,5 MHz) na lokacije Velji grad i Krnovska glavica, respektivno;
2. izvršena izmjena frekvencije za radio-difuznog emitera Radio Borkis na lokaciji Sjenica (frekvencija 97,5 MHz promijenjena u frekvenciju 97,4 MHz), u cilju otklanjanja štetnih interferencija koje je trpio signal ovog emitera na teritoriji Podgorice, a koje potiču od radio-difuznih emitera iz susjednih država;
3. određena je frekvencija (91,3 MHz) lokalnom javnom radio-difuznom servisu Radio Ulcinj na lokaciji Pinješ u opštini Ulcinj;
4. određene su radio-difuzne UKT/FM frekvencije za emitovanje radijskih programa za lokaciju Petnjica (frekvencije 90,7 MHz i 106,0 MHz);
5. Frekvencijske dodjele na pojedinim lokacijama proglašene su neupotrebljivim imajući u vidu činjenicu da bi njihova dodjela zainteresovanim subjektima na osnovu javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje i njihovo korišćenje izazvalo određene štetne interferencije postojećim korisnicima radio-difuznih frekvencija. Ova izmjena donesena je nakon konsultacija predstavnika Agencije za elektronske medije, Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i JP „Radio-difuzni centar“ i uključuju frekvencijske dodjele na lokacijama Lovćen, Bjelasica, Durmitor, Andrijevića, Balj, Bijelo Polje, Galica, Zavala, Danilovgrad, Grahovo, Ostrog, Pljevlja, Gospođin vrh i Rožaje.

Više detalja o ovim izmjenama odnosno datim saglasnostima Savjeta Agencije, parametrima koji se odnose na lokacije i njima pridružene radio-frekvencijske dodjele mogu se naći na veb stranici Agencije (www.ardcg.org).

*

* *

Stupanjem na snagu **Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja** ("Sl. list Crne Gore", br. 29/13 od 22.06.2013. godine) emiterima elektronskih medija je propisana i zakonska obaveza da pribavljaju podatke i vode evidenciju o naručiocima oglasa.

Članom 12 Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja propisuje se da su elektronski i štampani mediji, kao i izdavači biltena, kataloga i drugih publikacija namijenjenih isključivo reklamiranju, dužni da prije objavljivanja oglasa i reklama za prodaju proizvoda i pružanje usluga, od naručioca tih oglasa i reklama pribave podatke, i to:

- od pravnog lica: naziv i sjedište, matični broj i PIB, kao i ime i prezime odgovornog lica u tom pravnom licu;
- od fizičkog lica: ime i prezime, broj lične karte i prebivalište fizičkog lica.

Mediji su dužni da vode evidenciju o naručiocima oglasa i reklama i o tome kvartalno obavještavaju poreski organ, kao i da podatke iz evidencije, na pisani zahtjev, dostavljaju poreskom organu.

Imajući u vidu značaj ovog pitanja, Agencija je svim emiterima uputila pismo ukazujući ne samo na zakonske obaveze već i sankcije sa kojima se emiteri mogu suočiti u slučaju nepoštovanja. Naime, zakon propisuje da inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrše nadležni inspekcijski organi (član 16), a za kršenje pomenutih obaveza predviđene su novčane kazne.

Članom 18 je predviđeno da će se novčanom kaznom od 10.000 do 20.000 eura kazniti za prekršaj pravno lice, ako:

- a) medij prije objavljivanja oglasa i reklama za prodaju proizvoda i pružanje usluga postupi protivno članu 12 zakona;
- b) medij ne vodi evidenciju o naručiocima oglasa i reklama iz člana 12 zakona ili o tome kvartalno ne obavještava poreski organ, odnosno ako podatke iz evidencije, na pisani zahtjev, ne dostavi poreskom organu.

Za navedene prekršaje predviđene su i novčane kazne za odgovorno lice u pravnom licu (od 2.000 do 3.000 Eura), tj. preduzetnika (od 4.000 do 6.000 Eura).

Mjere za obezbjeđivanje transparentnosti vlasništva i finansiranja medija predstavljaju mehanizam za stvaranje održivih uslova za razvoj pluralističkog medijskog sistema. U tom smislu podaci o strukturi i izvorima prihoda od oglašavanja mogu biti značajan pokazatelj opravdanosti mjera koje se preduzimaju, očekuju ili planiraju, kada je u pitanju systemska podrška medijima. Samo sistematskom analizom relevantnih podataka može se doći do pouzdane osnove za donošenje održivih rješenja u ovoj oblasti.

Treba imati u vidu da je obaveza prikupljanja podatka o naručiocu, proizvođaču oglasa, oglašivaču i oglasu bila, na još detaljniji način, propisana i Pravilnikom o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama². Naime, saglasno članu 12 ovog Pravilnika, propisano je da je naručilac (pravno ili fizičko lice koje je u svoje ime ili u ime oglašivača naručilo i platilo objavljivanje oglasa) dužan da elektronskom mediju koji emituje oglas, uz oglas dostavi i popunjen obrazac o oglašavanju koji sadrži podatke o:

- a) naručiocu (ime i sjedište, broj pod kojim je registrovan za obavljanje djelatnosti, odnosno ime i prezime, adresa stanovanja, matični broj, broj lične karte i mjesto izdavanja lične karte odgovornog lica);
- b) proizvođaču oglasa (ime i sjedište, broj pod kojim je registrovan u odgovarajućem registru za obavljanje djelatnosti proizvodnje oglasa, odnosno ime i prezime, adresa stanovanja, matični broj, broj lične karte i mjesto izdavanja lične karte odgovornog lica);
- c) oglašivaču (ime i sjedište, broj pod kojim je registrovan za obavljanje djelatnosti u okviru koje je predmet oglašavanja, odnosno ime i prezime, adresa stanovanja, matični broj, broj lične karte i mjesto izdavanja lične karte odgovornog lica) i

² "Sl. list Crne Gore", br. 36/11.

- d) oglasu (tekst, trajanje, autor teksta, muzike, fotografije, ilustracije, dizajna, reditelj, snimatelj slike ili zvuka, izvođač čiji se lik ili glas koristi u oglasnoj poruci, kao i podaci o drugim autorima u smislu posebnog propisa o zaštiti autorskog i srodnih prava).

Pomenuti podaci se dostavljaju na propisanom Obrascu, a ako ga naručilac uz oglas ne dostavi, ili dostavljeni obrazac ne sadrži propisane podatke, predviđeno je da oglas neće biti emitovan.

Ovim Pravilnikom je ukazano i na obavezu emitera da prikupljanje, čuvanje i raspolaganje ličnim podacima koje pribavi prilikom podnošenja pomenutih obrazaca organizuje i sprovodi u skladu sa posebnim zakonom kojim je regulisana zaštita podataka o ličnosti.

NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Rad i funkcionisanje Agencije za elektronske medije u toku 2013. godine, protekli su u znaku implementacije standarda iz oblasti audiovizuelnih medijskih usluga (u daljem tekstu: AVM usluga) i poslovima nadzora nad primjenom Zakona o elektronskim medijima (Član 14).

1. Izdavanje i izmjena odobrenja za pružanje AVM usluga

Privrednom društvu "MTel" d.o.o. iz Podgorice je u novembru 2013. godine **izdato odobrenje za pružanje audiovizuelne medijske usluge na zahtjev "Pink mobile"**, čime je ovo privredno društvo steklo status pružaoca audiovizuelne medijske usluge na zahtjev i pravo da pruža tu uslugu posredstvom javne mobilne elektronske komunikacione mreže neodređenom broju korisnika u odobrenoj zoni servisa.

Izdavanjem ovog odobrenja, na crnogorskom tržištu proširena je ponuda usluga distribucije TV sadržaja sa uslovnim pristupom za još jednu platformu tj. javne mobilne mreže elektronskih komunikacija.

*

* *

U toku 2013. godine, postupajući po podnesenim zahtjevima, Agencija je **izdala tri odobrenja za emitovanje** programa namijenjenog neodređenom broju korisnika, posredstvom elektronskih komunikacionih mreža, bez upotrebe radio-difuznih frekvencija i to:

- Privrednom društvu „Televizija Vijesti“ d.o.o. iz Podgorice, izdato je Odobrenje za emitovanje specijalizovanog televizijskog programa „**Televizija Vijesti 2**“ (sadržaj bio dostupan putem „Extra TV“ usluge na zahtjev).
- Privrednom društvu „Zen Master Production“ d.o.o. iz Herceg Novog, izdato je Odobrenje za emitovanje opšteg televizijskog programa „**Novi TV**“ (sadržaj dostupan putem „Extra TV“ usluge na zahtjev).
- Privrednom društvu „Fanfula“ d.o.o. (sada „Boka“ d.o.o.) iz Herceg Novog, izdato je Odobrenje za emitovanje opšteg televizijskog programa „**TV Boka**“ (sadržaj dostupan putem usluga na zahtjev „Extra TV“, „Total TV“ i „Cabling“).

Zbog nemogućnosti da uspostavi planiranu programsku šemu, Privredno društvo „Televizija Vijesti“ d.o.o. iz Podgorice je odlučilo da prestane sa emitovanjem programa „Televizija Vijesti 2“ zaključno sa 31.12.2013. godine. Saglasno navedenom Agencija je donijela rješenje o prestanku važenja izdatog odobrenja.

Sa izuzetkom navedenog, tokom 2013. godine nije bilo drugih slučajeva prestanka važenja ili oduzimanja izdatih odobrenja.

Takođe, tokom 2013. godine Agencija je donijela Rješenje o **izmjeni Odobrenja za emitovanje** televizijskog programa „**NTV Montena**“, izdatog privrednom društvu „TV Comm“ d.o.o. u dijelu koji se odnosi na dodijeljene radio-difuzne frekvencije i zonu pokrivanja. Naime, aktom iz septembra 2013. godine ovaj emiter je obavijestio Agenciju da odustaje od daljeg korišćenja pet od sedam dodijeljenih TV kanala, tj. da želi da nastavi sa korišćenjem samo dva kanala u Podgorici. Navedeno je potvrda rastućeg trenda prelaska sa emitovanja putem zemaljske radio-difuzije na

emitovanje posredstvom različitih mreža elektronskih komunikacija, koji je posljednjih godina prisutan.

*

* *

Komercijalni emiter „Radio Mreža M“ d.o.o. iz Podgorice pokrenuo je proceduru za dobijanje **saglasnosti za prenos Odobrenja za emitovanje** radijskog programa „**Radio Montena**“ br. O-R-K-27 od 21.07.2011.g. na privredno društvo „TDI Radio“ d.o.o. iz Budve.

Na sjednici održanoj 28.10.2013. godine, Savjet Agencije za elektronske medije je razmotrio dostavljeni zahtjev i utvrdio da je budući imalac odobrenja lice registrovano za obavljanje djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog ili televizijskog programa, kao i da planiranim prenosom odobrenja neće doći do kršenja odredbi koje se odnose na nedozvoljenu medijsku koncentraciju. Saglasno tome, Savjet je izdao saglasnost za prenos odobrenja (rješenja Savjeta Agencije broj 01-984/2 od 28.10.2013. godine).

Emiter ovog radijskog programa je obavijestio Agenciju i o **promjeni naziva i identifikacionog znaka** radijskog programa, umjesto „Radio Montena“ u „**TDI Radio**“.

Imajući u vidu da su naziv emitera - imaoca odobrenja i identifikacioni znak elektronskog medija podaci koji čine sastavni dio odobrenja, Agencija je donijela Rješenje o izmjeni Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-27 koje se sada odnosi na radijski program „TDI Radio“ i novog emitera „TDI Radio“ d.o.o. iz Budve.

Sva rješenja donijeta po osnovu izdavanja, prestanka ili promjene odobrenja za pružanje AVM usluga objavljena su na veb sajtu Agencije.

*

* *

Upravni sporovi (izdavanje, izmjene ili oduzimanje/prestanak odobrenja)

Krajem 2012. godine, direktor Agencije je donio Rješenje o prestanku važenja Odobrenja za emitovanje televizijskog programa „**NTV Orion**“ br. O-TV-K-12, izdatog privrednom društvu „Orion“ iz Kolašina (akt br. 02-1207 od 31.12.2012.g.). Do prestanka je došlo jer je rok važenja pomenutog odobrenja istekao 31.12.2012. godine, a ono nije produženo. Naime, poglavljem 5 izdatog Odobrenja bilo je propisano da se odobrenje izdaje sa periodom važenja do 31.12.2012. godine i da se, saglasno članu 108 Zakona o elektronskim medijima, odobrenje može produžiti ako imalac odobrenja podnese zahtjev za produženje, u skladu sa Zakonom.

Ovim povodom, emiter je podnio Savjetu Agencije za elektronske medije žalbu na rješenje o prestanku važenja odobrenje za emitovanje. Na 47. sjednici, 19. februara 2013. godine, Savjet Agencije je razmatrao i odbio žalbu kao neosnovanu (rješenje br. 01 – 148/1 od 19.02.2013. godine).

Privredno društvo "Orion" d.o.o. **podnijelo je tužbu** Upravnom sudu Crne Gore radi poništaja rješenja Savjeta Agencije za elektronske medije donesenog po žalbi. **Upravni sud Crne Gore je odbio predmetnu tužbu kao neosnovanu** (Uvp.br. 849 /13 od 14.11.2013. godine).

U toku 2013. godine, vođen je i upravni **spor pokrenut od strane emitera programa „Radio Luna**“. Naime, komercijalni emiter "Bradva Company" o.d. iz Plava podnio je tužbu Upravnom sudu radi poništaja Rješenja Savjeta Agencije za elektronske medije br. 01-1156/1 od 29.01.2013.g. Navedeno rješenje odnosilo se na zahtjev ovog privrednog društva za dobijanje saglasnosti za **prenos Odobrenja za emitovanje** br. O-R-K-25 („Radio Luna“) i Dozvole za prenos i emitovanje radio-difuznih signala (TV-14 od 11.10.2005.g.) na NVO "RTV Luna Global". Nadalje, pomenutim zahtjevom

ovo privrdno društvo je tražilo i da se nevladinoj organizaciji "RTV Luna Global" **dodijeli status neprofitnog emitera.**

Predmetnim rješenjem, Savjet Agencije je razmotrio navedeni zahtjev i odbio ga kao neosnovan iz sljedećih razloga:

- Zahtjev za dobijanje saglasnosti za prenos dozvole za "TV Luna" je bio neosnovan jer ovo privredno društvo nije imalo status TV emitera, niti je u trenutku podnošenja zahtjeva bilo imalac bilo kakve važeće dozvole ili odobrenja ove Agencije na osnovu kojeg bi mogao tražiti prenos prava iz takvog akta na neko drugo lice. Naime, Odlukom direktora Agencije za radio-difuziju broj 02-946 od 05.05.2008.g. prestala je da važi (oduzeta je) Dozvola za prenos i emitovanje radio-difuznih signala koja mu je bila ranije izdata za "TV Luna" (TV-14 od 11.10.2005.g.).
- Zahtjev za dobijanje saglasnosti za prenos Odobrenja za emitovanje programa "Radio Luna" br. O-R-K-25 od 21.07.2011.g. takođe je bio neosnovan jer emiter nije poštovao obaveze vezane za plaćanje godišnje naknade za emitovanje (dug na dan donošenja rješenja je iznosio 4.264,31 €).
- Zahtjev za dodjelu statusa neprofitnog emitera nevladinoj organizaciji "Luna Global" je takođe bio neosnovan jer je članom 72 stav 1 Zakona o elektronskim medijima propisano da status neprofitnog emitera, u skladu sa ovim zakonom, utvrđuje Savjet Agencije prilikom donošenja odluke o dodjeli prava na emitovanje. Takva odluka se donosi samo na osnovu javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje posredstvom određenih radio-difuznih frekvencija, sprovedenog u skladu sa čl. 99-101 Zakona o elektronskim medijima. Dakle, Zakon o elektronskim medijima nije propisao mogućnost, uslove i postupak za razmatanje zahtjeva komercijalnih emitera za promjenu odnosno dobijanje statusa neprofitnog emitera, osim u slučaju sprovedenog javnog konkursa.

Upravni sud Crne Gore je uvažio argumentaciju Agencije i **odbio predmetnu tužbu kao neosnovanu** (Presuda U.br. 403/13 od 25.10.2013. godine).

2. Javni emiteri

Članom 147 Zakona o elektronskim medijima propisano je da su javni radio-difuzni servisi, koji su postojali na dan njegovog stupanja na snagu, dužni da organizaciju i način rada usklade sa ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

U skladu sa navedenom zakonskom obavezom Agenciji su skoro svi javni emiteri dostavili neophodnu dokumentaciju (osnivačke akte, na osnovu kojih su sprovedni postupci imenovanja članova Savjeta javnih emitera, izabrani direktori, usvojena neophodna akta uključujući i programska dokumenta) na osnovu koje je ustanovljeno da su uskladili organizaciju i način rada sa Zakonom o elektronskim medijima.

Odobrenja za emitovanje izdata su **nacionalnom javnom emiteru Javno preduzeće "Radio Televizija Crne Gore"**, za emitovanje:

- Opštih televizijskih programa:
 1. "Prvi program Televizije Crne Gore";
 2. "Drugi program Televizije Crne Gore";
 3. "Satelitska Televizija Crne Gore".

- Opštih radijskih programa:
 1. „Radio Crne Gore - prvi program“;
 2. „Radio Crne Gore - drugi program/Radio 98“.

Odobrenja za emitovanje izdata su takođe i **lokalnim javnim emiterima**, za emitovanje:

- Opštih radijskih programa:
 1. "Lokalni javni emiter Radio Andrijevića" d.o.o. (O-R-J-1);
 3. "Lokalni javni emiter Radio Bar" d.o.o. (O-R-J-2);
 4. "Lokalni javni emiter Radio Berane" d.o.o. (O-R-J-3);
 5. "Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje" d.o.o. (O-R-J-4);
 6. "Lokalni javni emiter Radio Televizija Budva" d.o.o. (O-R-J-5);
 7. "Lokalni javni emiter Radio i Televizija Cetinje" d.o.o. (O-R-J-6);
 8. "Lokalni javni emiter Radio Danilovgrad" (O-R-J-7);
 9. "Javni radio-difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi d.o.o. (O-R-J-8);
 10. "Lokalni javni emiter Radio Kotor" d.o.o. (O-R-J-9);
 11. "Lokalni javni emiter Radio i Televizija Nikšić" d.o.o. (O-R-J-10);
 12. "Lokalni javni emiter Radio Televizija Pljevlja" d.o.o. (O-R-J-11);
 13. "Lokalni javni emiter Radio Tivat" d.o.o. (O-R-J-12);
 14. "Lokalni javni emiter Radio Televizija Ulcinj" d.o.o. (O-R-J-13).
- Opštih televizijskih programa:
 1. "Lokalni javni emiter Radio Televizija Budva" d.o.o. (O-TV-J-1);
 2. "Lokalni javni emiter Radio i Televizija Nikšić" d.o.o. (O-TV-J-2);
 3. "Lokalni javni emiter Radio Televizija Pljevlja" d.o.o. (O-TV-J-3).

Navedena **odobrenja izdata su na period od 15 godina za radio emitere**, dok je **rok važenja odobrenja za TV emitere ograničen na 17. jun 2015. godine**, kada je krajnji rok za prelazak sa analogne na digitalnu radio-difuziju.

Odobrenja su izdata za frekvencije koje su, saglasno Planu raspodjele radio-difuznih frekvencija u Crnoj Gori, namijenjene za emitovanje programa lokalnih javnih emitera, odnosno frekvencije koje se dodjeljuju bez javnog konkursa lokalnim emiterima u pojedinim opštinama koje su njihovi osnivači. U skladu sa članom 79 Zakona o elektronskim medijima, javni emiteri su oslobođeni obaveze plaćanja naknade po osnovu odobrenja za emitovanje.

Odobrenje za emitovanje Agencija **nije izdala** samo lokalnom javnom radio-difuznom servisu "**Radio Rožaje**". Naime, SO Rožaje je usvojila Odluku o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću Lokalni javni emiter "Radio Rožaje" ("Sl.list CG - opštinski propisi", br. 16/13). Međutim, SO Rožaje, kao osnivač, još uvijek nije imenovala Savjet Radio Rožaje, a saglasno navedenoj odluci (član 29), ovlašćeni predlagači članova Savjeta su:

1. javne ustanove iz oblasti kulture;
2. NVO koje se bave medijima, zaštitom ljudskih i manjinskih prava i sloboda;

3. javne ustanove iz oblasti obrazovanja.

U skladu sa navedenom odlukom, imenovanjem članova Savjeta Lokalnog javnog emitera "Radio Rožaje", prestaje mandat članova Savjeta JP Radio-difuznog servisa "Radio Rožaje" (član 41), a imenovanjem direktora Lokalnog javnog emitera "Radio Rožaje" prestaje mandat direktora JP Radio-difuznog servisa "Radio Rožaje".

*

* *

Jedan od najvećih problema u radu lokalnih javnih emitera u Crnoj Gori, i u 2013. godini, bio je **problem finansiranja**.

Naime, budžetima jedinica lokalnih samouprava u najvećem dijelu su opredijeljena finansijska sredstva koja nisu dovoljna za redovno poslovanje ovih subjekata. Članom 76 Zakona o elektronskim medijima propisano je da lokalni javni emiteri stiču prihode iz dijela opštih prihoda budžeta jedinice lokalne samouprave i drugih izvora u skladu sa zakonom i osnivačkim aktom. Budžetom jedinice lokalne samouprave obezbjeđuje se dio finansijskih sredstava za ostvarivanje Ustavom i zakonom zajemčenih prava građana na informisanje, bez diskriminacije, po osnovu programskih sadržaja koji su značajni za ostvarivanje prava na javno informisanje i obavještanje građana Crne Gore, ostvarivanje prava pripadnika manjinskih naroda u Crnoj Gori i pripadnika drugih manjinskih nacionalnih zajednica i crnogorskih zajednica u inostranstvu, ljudskih i političkih prava građana i unapređivanje pravne i socijalne države i civilnog društva, razvoj kulture, nauke, obrazovanja i umjetnosti i dr.

Dakle, prvenstveno zbog nedovoljnog i neredovnog finansiranja iz budžeta opština, položaj javnih emitera ni u 2013. godini nije bio na zadovoljavajućem nivou.

U skladu sa navedenim, Agencija za elektronske medije će u toku 2014. godine uložiti dodatne napore da se, kroz pripremne radnje za izmjenu zakonskih propisa, sagleda moguća rješenja za poboljšanje položaja javnih emitera u Crnoj Gori.

*

* *

Tokom 2013. godine Agencija je razmatrala funkcionisanje Javnog radio difuznog servisa Radio Televizija Herceg Novi d.o.o., koji se već tri godine nalazi u svojevrsnoj blokadi uzrokovanoj činjenicom da Skupština opštine Herceg Novi, kao osnivač javnog servisa, nije sprovela proceduru imenovanja Savjeta Javnog radio difuznog servisa.

Agencija je u pravnom mišljenju koje je upućeno ovom lokalnom javnom emiteru, predsjednici Skupštine opštine Herceg Novi i predsjedniku Opštine Herceg Novi, apelovala da se bez odlaganja pristupi imenovanju upražnjenih mjesta u Savjetu Radio-televizije Herceg Novi kako bi se stvaranjem uslova za nastavak njegovog rada pokrenula procedura imenovanja direktora, kao i redovno izvještavanje javnosti, kako to predviđa osnivački akt.

Krajem decembra 2013. godine, Odbor za izbor i imenovanja Skupštine opštine Herceg-Novi objavio je Javni poziv kojim je pokrenut postupak imenovanja Savjeta Javnog radio difuznog servisa Radio Televizije Herceg-Novi DOO.

3. Implementacija programskih standarda

Poštovanje uslova i kvota za pružanje komercijalnih audiovizuelnih komunikacija

Agencija za elektronske medije je u toku 2013. godine analizirala poštovanje obaveza emitera, koje se odnose na zakonske odredbe vezane za zabranjene aktivnosti u pružanju komercijalnih audiovizuelnih komunikacija. Kao osnov za izradu ove informacije poslužili su rezultati istraživanja koje je sproveo Sektor za monitoring Agencije za elektronske medije.

Početak februara 2013. godine u Agenciji je izvršena analiza primjene standarda u komercijalnim AV komunikacijama u programima jednog broja komercijalnih TV stanica u Crnoj Gori.

Analizom su obuhvaćeni sadržaji šest komercijalnih TV emitera opšteg televizijskog programa u Crnoj Gori: TV Vijesti, TV Corona, TV Prva, TV Pink M, TV 777 i TV Sun, emitovani u periodu od 04. do 10. februara 2013. godine, u „prime-time“ periodu od 18 do 23 sata.

Predmet pažnje ove analize bilo je poštovanje sljedećih standarda (obaveza) propisanih Pravilnikom o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama³:

1. **Oglasi i telešoping po satu emitovanog programa** tokom dana ne smiju biti emitovani više od 20% (12 minuta) - član 41 stav 2 Pravilnika;
2. **Oglašavanje u informativnom programu:** ukoliko informativne emisije na TV stanicama traju duže od 30 minuta, oglasne poruke se mogu emitovati isključivo između djelova (informativno politički, sportski i vremenska prognoza) najviše jednom, u maksimalnom trajanju do 60 sekundi - član 44 Pravilnika;
3. **U programe koji traju 30 minuta ili kraće ne smiju biti uključeni oglasi i telešoping** - član 43 Pravilnika;
4. **Emitovanje televizijskih filmova i kinematografskih radova može biti prekinuto jednom na svakih 30 minuta radi emitovanja oglasa i/ili telešopinga** - član 50 stav 1 Pravilnika;
5. **Vremenski razmak između oglasnih blokova:** ako se programi prekidaju emitovanjem oglasa između dva bloka emitovanja oglasa mora proći najmanje 20 minuta - član 50 stav 3 Pravilnika.

Rezultati analize pokazuju da je implementacija navedenih standarda neujednačena, ali da ipak u ovoj oblasti vlada znatno veći red nego što se to često može čuti u svakodnevnoj komunikaciji sa gledaocima, pa i samim emiterima kada govore jedni o drugima. Sve to govori u prilog konstataciji da je postojeći normativni okvir u ovom segmentu adekvatan i da ide ukorak sa savremenim potrebama.

TV stanica	Prime time/sec za 7 dana	Dozvoljeno oglašavanje i telešoping/sec	Prosječno emitovano oglašavanje/sec	Prosječno emitovano oglašavanje % od dozvoljenog
TV Vijesti	18.000	3600	969	26,90
TV Prva	18.000	3600	600	16,67
TV Pink M	18.000	3600	2410	66,96
TV 777	18.000	3600	1135	31,51
TV Sun	18.000	3600	2902	80,60
TV Corona	18.000	3600	1339	37,20

Tabela 1: Prosječno trajanje emitovanih oglasa i telešopinga i prosječna iskorišćenost dozvoljenog vremena za oglašavanje i telešoping u „prime-time“, u posmatranom periodu

³ Sl. list CG“, br. 36/11.

Na prvi pogled, ovakvu konstataciju ozbiljno dovode u pitanje prigovori gledalaca da se na pojedinim TV stanicama, usljed predugih oglasnih prekida, koji su duži od dozvoljenih, ponovo vraća praksa ometanja u praćenju programa. Zapažanja gledalaca su tačna, ali ne zbog pretjeranog oglašavanja, koje je u prosjeku ispod dozvoljenih trajanja (kako pokazuju rezultati monitoringa) već zbog sve učestalijih i sve dužih blokova tzv. samopromotivnih sadržaja. Često bez odgovarajuće oznake, ovi sadržaji (tzv. *samopromocija*) koji najavljuju i promovišu sopstvene programe i predstavljaju svojevrsnu rekapitulaciju programske šeme, emituju se prije, u toku ili poslije oglasnih blokova.

Članom 39 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama, propisano je da se u ukupno vrijeme trajanja oglašavanja ne uračunava:

- vrijeme trajanja najavnih i odjavnih špica oglasnih i telešoping blokova ili poruka i
- emitovanje najava emitera u vezi sa svojim programima i dodatnim proizvodima koji proističu direktno iz tih programa.

Imajući ovo u vidu, ovakva vrsta oglašavanja (samopromocija emitera) ne podliježe vremenskim ograničenjima, ali nesumnjivo utiče na dužinu prekida programa koji gledaoce zanimaju i ometaju ih u zadovoljavanju njihovih interesa i potreba.

4. *Izrečene mjere*

U 2013. godini, Agencija je registrovala, identifikovala i procesuirala slučajeve, te izrekla odgovarajuće mjere:

- emiterima **zbog kršenja programskih standarda, standarda vezanih za komercijalne audiovizuelne komunikacije, obaveza vezanih za autorsko i srodna prava i zbog neblagovremenog izmirivanja obaveze plaćanja godišnje naknade** za emitovanje programa;
- pružaocima AVM usluga na zahtjev **zbog neblagovremeno izmirivanja obaveze plaćanja godišnje naknade** za pružanje AVM usluga na zahtjev i **neovlašćenog i protivzakonitog izvođenja radova i onemogućavanja korišćenja kućnih instalacija i zajedničkog sistema instaliranog od strane izvođača radova.**

*

* *

Zbog kršenja standarda vezanih za emitovanja programskih sadržaja, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera, izrekla sljedeće mjere:

- Privrednom društvu „**Sun Sun**“ d.o.o. iz Bijelog Polja, emiteru „Televizije Sun“ izrečeno je **upozorenje zbog emitovanja, van graničnog perioda oglasa za usluge "proricanja sudbine"** (Rješenje br. 02-205 od 27.02.2013.g.). Po tom osnovu, emiteru "Televizija Sun" naloženo je da:

a) usaglasiti emitovanje oglasa sa standardima propisanim u zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju, odnosno, da vodi računa da se izvan graničnog perioda (00,00 - 06,00 sati) ne može vršiti oglašavanje usluga "vrućih linija", SMS čatovanja, proricanja sudbine i svih drugih sadržaja koji se shodno Pravilniku o programskim standardima u elektronskim medijima ("Sl.list CG", br. 35/11), mogu emitovati samo u graničnom periodu;

b) oglašavanje usluga kao što su, ali se ne ograničavajući na njih, usluga "Astro savjet" i slične usluge, koje se zasnivaju na proricanju sudbine, tumačenju individualnih horoskopa i sličnih

sadržaja koji se mogu kategorisati u zakonom normiranu djelatnost, ubuduće raspoređuje i emituje isključivo u okviru graničnog perioda (00,00 - 06,00 sati);

c) posebno vodi računa da se oglašavanjem gore navedenih programskih sadržaja, ali se ne ograničavajući na njih, ne čini ili omogućava zloupotreba lakovjernosti gledalaca, a posebno ranjivih grupa;

d) informaciju o izrečenoj mjeri objavi u TV programu "Televizija Sun".

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja i predmetni programski sadržaj izmjestio u granični period.

• Privrednom društvu „**M Corona**“ d.o.o. iz Bara, emiteru „Televizija Corona“ izrečeno je **upozorenje zbog emitovanja, van graničnog perioda oglasa za usluge SMS čatovanja i usluge "proricanja sudbine"** (Rješenje br. 02-206 od 27.02.2013.g.). Po tom osnovu, istim aktom emiteru "Televizije Corona" naloženo je da:

a) usaglasi emitovanje oglasa sa standardima propisanim u zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju, odnosno, da vodi računa da se izvan graničnog perioda (00,00 - 06,00 sati) ne može vršiti oglašavanje usluga "vrućih linija", SMS čatovanja, proricanja sudbine i svih drugih sadržaja koji se shodno Pravilniku o programskim standardima u elektronskim medijima ("Sl.list CG", br. 35/11), mogu emitovati samo u graničnom periodu;

b) oglašavanje usluga kao što su, ali se ne ograničavajući na njih, usluge namijenjene isključivo odraslima, odnosno usluge koje mogu imati štetne uticaje i posljedice na maloljetnike, ubuduće raspoređuje i emituje isključivo u okviru graničnog perioda (00,00 - 06,00 sati).

c) SMS čatovanja u okviru kojeg se smjenjuju fotografije djevojaka sa njihovim porukama, uz objavljivanje instrukcija i uslova za pristup tim uslugama,

d) "Astro savjet" i sličnih usluga koje se zasnivaju na proricanju sudbine, tumačenju individualnih horoskopa i sličnih sadržaja koji se ne mogu kategorisati u zakonom normiranu djelatnost;

e) posebno vodi računa da se emitovanjem gore navedenih programskih sadržaja, ali se ne ograničavajući na njih, ne čini ili omogućava zloupotreba lakovjernosti gledalaca, a posebno ranjivih grupa;

f) informaciju o izrečenoj mjeri objavi u TV programu "Televizija Corona".

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja i predmetni programski sadržaj izmjestio u granični period.

• Privrednom društvu "**Pink M Company**" d.o.o. iz Podgorice, emiteru **TV programa "Pink M"** naloženo je izmještanje programskog sadržaja „**Preljubnici**“ u **granični period od 00-06 sati** (Rješenje br. 01-179 od 20.02.2013.g.), uz emitovanje:

a) pisanog i zvučnog upozorenja neposredno prije početka emisije, u vidu telopa sa tekstom sljedeće sadržine: "Program koji slijedi nije primjeren za maloljetnike mlađe od 18 godina", uz istovremeno čitanje od strane spikera;

b) grafičke oznake 18, koja je jasno vidljiva i koja se emituje u gornjem uglu ekrana, nasuprot uobičajenom mjestu identifikacionog znaka medija, tokom cijelog trajanja označenog programskog sadržaja.

Navedenom emiteru takođe je naloženo izmještanje programskog sadržaja „**Ami G show**“ u **period od 22 do 06 sati**, uz emitovanje:

a) pisanog i zvučnog upozorenja neposredno prije početka emisije, u vidu telopa sa tekstom sljedeće sadržine: "Program koji slijedi nije primjeren za maloljetnike mlađe od 16 godina", uz istovremeno čitanje od strane spikera;

b) grafičke oznake 16, koja je jasno vidljiva i koja se emituje u gornjem uglu ekrana, nasuprot uobičajenom mjestu identifikacionog znaka medija, tokom cijelog trajanja označenog programskog sadržaja.

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja.

- Privrednom društvu „**Pink M Company**“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru televizijskog programa „**TV Pink M**“ izrečeno je **upozorenje zbog neispunjavanja obaveza emitera** da kao emiter opšteg televizijskog programa obezbijedi **da djela, koja se u smislu Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom ("Sl.list CG", br. 11/12) smatraju programima u sopstvenoj produkciji, čine najmanje 10% njegovog mjesečnog vremena emitovanja** (Rješenje br. 02-1087/9 od 01.02.2013.g.).

Emiteru je naloženo da, u roku od 60 dana, otkloni uočene nepravilnosti i usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru "TV Pink M" sa standardima propisanim u podzakonskim aktima Agencije.

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja.

- Privrednom društvu „**AST**“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru televizijskog programa „**TV Prva**“ izrečeno je **upozorenje zbog propuštanja da u programu koji je emitovan 21.01.2013.g., istakne obavještenje o tome da se emituje repriza** emisije „Prvi Glas Srbije“, kao i činjenice da grafički prikaz o načinu na koji gledaoci mogu glasati za svoje favorite nije uklonjen (Rješenje br. 02-45/1 od 30.01.2013.g.). Emiteru je naloženo da, otkloni uočene nepravilnosti i usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru „TV Prva“ sa standardima propisanim u zakonu, podzakonskim aktima i izdatom odobrenju. Agencija nije zabilježila ponovno kršenje standarda po navedenom osnovu.

*

* *

Zbog kršenja obaveza vezanih za **autorsko i srodna prava**, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera, izrekla sljedeće mjere:

- **NVO „Društvo za toleranciju i ravnopravnost-AI“** iz Podgorice, emiteru opšteg televizijskog programa "**Srpska TV**", izrečeno je **upozorenje zbog neispunjavanja obaveze da kao emiter opšteg televizijskog programa prenosi kinematografska djela u skladu sa zaključenim ugovorom sa imaoцем autorskog i srodnih prava, jer je bespravno emitovao igrani film „Kako su me oteli Nemci“ i to 30.12.2012.g. u 13:00h i 06.01.2013.g. u 12:30h** (broj 02-1061/3 od 02.12.2013.g.).

Emiteru je naloženo da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, informaciju o izrečenoj mjeri objavi u programu "Srpska TV".

*

* *

Zbog kršenja standarda vezanih za **komercijalne audiovizuelne komunikacije**, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera, **izrekla sljedeće kaznene mjere**:

- Privrednom društvu „**Televizija Vijesti**“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru „Televizija Vijesti“, izričeno je **upozorenje**, zbog kršenja člana 94 alineja 4) Zakona o elektronskim medijima i člana 43 alineja e) Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama („Sl. list CG“, br.

36/11) i tač. 7.1. i 7.3. izdatog Odobrenja za emitovanje br. O-TV-K-19, zbog raspoređivanja oglasnih sadržaja u toku emitovanja, dana 20.11.2013, godine, programskog sadržaja „**Extra Life Style**“, čije epizode traju od 10 do 15 minuta.

Privrednom društvu „Televizija Vijesti“ d.o.o. naloženo je da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru "Televizija Vijesti" sa standardima propisanim u zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju, da vodi računa o pravilima raspoređivanja oglasa, a posebno da oglasi ne smiju biti uključeni u programe koji traju 30 minuta ili kraće.

Emiteru je takođe naloženo da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, informaciju o izrečenoj mjeri objavi u TV programu „Televizija Vijesti“.

*

* *

Zbog kršenja čl. 44 st. 2 Zakona o elektronskim medijima, člana 16 Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga ("Sl. list CG", br. 25/11 i 26/12) i obaveza propisanih tačkom 6. odobrenja za emitovanje koje se odnose na **neblagovremeno izmirivanje obaveze plaćanja godišnje naknade** za emitovanje, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera **izrekla upozorenje sljedećim emiterima:**

	Emiter	Radijski/TVprogram	Broj rješenja
1.	"Tripk Com" o.d. iz Podgorice	"Russkoe Radio"	(br. 02-223 od 01.03.2013.g.)
2.	"Radio Gusinje" o.d. iz Plava	"Radio Gusinje"	(br. 02-225 od 01.03.2013.g.)
3.	"Antena M" d.o.o. iz Podgorice	"Radio Antena M"	(br. 02-481 od 25.04.2013.g.)
4.	"Angel" d.o.o. iz Podgorice	"Radio Boom"	(br. 02-482 od 25.04.2013.g.)
5.	"Radio City" o.d. iz Podgorice	"Radio City"	(br. 02-483 od 25.04.2013.g.)
6.	"M-Corona" o.d. iz Bara	"Radio Corona"	(br. 02-484 od 25.04.2013.g.)
7.	"Radio Elmag" o.d. iz Podgorice	"Radio Elmag"	(br. 02-486 od 25.04.2013.g.)
8.	"Šrauba" o.d. iz Herceg Novog	"Radio Jadran"	(br. 02-487 od 25.04.2013.g.)
9.	"Jupok" d.o.o. iz Podgorice	"Radio Jupok"	(br. 02-488 od 25.04.2013.g.)
10.	"Bradva Company" o.d. iz Plava	"Radio Luna"	(br. 02-489 od 25.04.2013.g.)
11.	"Radio Mojkovac" d.o.o. iz Mojkovca	"Radio Mojkovac"	(br. 02-490 od 25.04.2013.g.)
12.	"Radio Mreža M" d.o.o. iz Nikšića	"Radio Montena"	(br. 02-491 od 25.04.2013.g.)
13.	"Tripk Com" o.d. iz Budve	"Russkoe Radio"	(br. 02-492 od 25.04.2013.g.)
14.	"Info Kol" d.o.o. iz Kolašina	"Radio Ozon"	(br. 02-493 od 25.04.2013.g.)
15.	"Metropolitan Media" d.o.o. iz Cetinja	"Radio Svetigora"	(br. 02-494 od 25.04.2013.g.)
16.	"Radio Zeta " d.o.o. iz Podgorice	"Radio Zeta "	(br. 02-495 od 25.04.2013.g.)
17.	NVO "Udruženje Roma Crne Gore" iz PG	"Romski radio "	(br. 02-496 od 25.04.2013.g.)
18.	"Agroprodukt " d.o.o. iz Rožaja	"TV APR "	(br. 02-497 od 25.04.2013.g.)
19.	"Radio Televizija Atlas" d.o.o. iz	"Televizija Atlas"	(br. 02-498 od 25.04.2013.g.)
20.	"M-Corona" o.d. iz Bara	"TV Corona"	(br. 02-499 od 25.04.2013.g.)
21.	"Blue Moon " o.d. iz Podgorice	"Televizija MBC"	(br. 02-500 od 25.04.2013.g.)
22.	"Pink M Company" d.o.o. iz Podgorice	"TV Pink M"	(br. 02-501 od 25.04.2013.g.)

Tabela 2: Upozorenja izrečena tokom 2013. godine zbog neblagovremenog izmirivanja godišnje naknade

Protiv izrečenih mjera upozorenja zbog neplaćanja naknade, **podnesena je jedna žalba** i to od strane emitera „Bradva Company“ („**Radio Luna**“). Savjet Agencije za elektronske medije je na 53. sjednici, 30. maja 2013. godine, tu žalbu odbio kao neosnovanu (ista nije sadržala podatke i činjenice kojima bi se osporio dug prema Agenciji koji privredno društvo ima po osnovu godišnje naknade a koji je bio osnov za donošenje rješenja o upozorenju, niti je odgovarajućom dokumentacijom potkrijepljena osnovanost žalbe).

*

* *

Agencija za elektronske medije je u toku 2013. godine izrekla **dva upozorenja pružaocu AVM usluge na zahtjev "M Kabl"**:

- Prvo **upozorenje** je izrečeno zbog kršenja čl. 44 st. 2 Zakona o elektronskim medijima, člana 16 Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga ("Sl. list CG", br. 25/11 i 26/12) i obaveza propisanih tačkom 5. Odobrenja za pružanje AVM usluga na zahtjev BR. O-AVMD-05 od 29.07.2011. godine, koje se odnose na **neblagovremeno izmirivanje obaveze plaćanja godišnje naknade** za pružanje AVM usluga na zahtjev (br. 02-224 od 01.03.2013.g.).
- Drugo **upozorenje** je izrečeno zbog kršenja člana 84 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, čl. 20 stav 3 i 31 stav 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev ("Sl. list CG", br. 35/11) i tačke 8.5. izdatog Odobrenja, **zbog neovlašćenog i protivzakonitog izvođenja radova i onemogućavanja korišćenja kućnih instalacija i zajedničkog sistema instaliranog od strane izvođača radova** (br. 02-752/3 od 26.07.2013.g.).

Privrednom društvu „M-KABL“ d.o.o. iz Podgorice naloženo je da:

a) obustavi izvođenje daljih radova i vršenje bilo kojih radnji kojim se ugrožavaju imovinska prava etažnih vlasnika;

b) ukloni izvor smetnji koje su onemogućile korišćenje kućnih instalacija i zajedničkog sistema i pogoršale prijem zemaljskih programa i video nadzora;

c) ubuduće, pri distribuciji radio i televizijskih programa, poštuje sve uslove iz izdatog Odobrenja, a posebno obaveze propisane tačkom 8.5. izdatog Odobrenja, članom 84 Zakona o elektronskim medijima i članom 20 stav 3 i 31 stav 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev, koje se odnose na obaveze pružaoca AVM usluge na zahtjev u vezi sa distribucijom radijskih i televizijskih programa.

5. Podržane kampanje od javnog interesa

Tokom 2013. godine Agencija za elektronske medije je nastojala da svojim djelovanjem pomogne akcije i kampanje prepoznate kao teme od društvenog značaja. U tom smislu, Agencija je pozitivno odgovarala na inicijative organizatora i obavještavala emitere da emitovanje tematskih spotova neće biti uračunato u dozvoljenu kvotu dnevnog oglašavanja. To je emitere dodatno motivisalo da obezbijede učestalije emitovanje spotova i snažnije promovišu date kampanje.

Među podržanim kampanjama i događajima su:

- **Kampanja “Svijet kakav želimo”**, u organizaciji Kancelarije Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori, realizovana krajem februara 2013. godine, sa ciljem uključivanja građana iz cijelog svijeta u stvaranje razvojnog plana koji će se nadovezati na aktuelne Milenijumske razvojne ciljeve. Riječ je o prvim konsultacijama te vrste, u kojima u stvaranju razvojnih politika, osim vlada, direktno učestvuju građani.
- Tokom maja 2013. godine Uprava za antikorupcijsku inicijativu je realizovala **Kampanju “Ni centa za mito”**, koja je proistekla i finansirana iz IPA 2010 projekta pod nazivom „Podrška implementaciji antikorupcijske Strategije i Akcionog plana“.
- Obilježavanje **osam vjekova postojanja manastira Đurđevi stupovi** u Beranama (9. jula 2013. godine).
- **Kampanja osnivača Drugog međunarodnog festivala lutkarstva u Podgorici**, realizovana tokom ljeta 2013. godine, sa ciljem njegove popularizacije.
- **Svečanost osvećenja Sabornog Hrama Vaskrsenja Hristovog u Podgorici** (septembar 2013. godine).
- **Osveštanje kamena temeljca crkve Svetog Ivana Crnojevića**, 2. oktobra na Cetinju, u organizaciji Crnogorske pravoslavne crkve.
- **Kampanja “Nedelja štednje”**, u organizaciji Centralne banke Crne Gore. Kampanja predstavlja dio društveno-odgovornog poslovanja Centralne banke i namijenjena je novorođenčadi. Naime, sve bebe koje se rode u Nedjelji štednje (od 31. oktobra do 06. novembra) imaju pravo na ostvarivanje prve štednje u iznosu od 400 €, koje daruju Centralna banka Crne Gore i neka od komercijalnih banaka u Crnoj Gori.
- Tokom novembra realizovana je i **Kampanja Veterinarske uprave Crne Gore**, koja je imala za cilj podizanje javne svijesti o značaju kontrole i iskorjenjivanja bjesnila kod divljih životinja.

6. *Transparentnost vlasništva pružalaca AVM usluga*

U cilju zaštite pluralizma i podsticanja raznovrsnosti elektronskih medija, Zakonom o elektronskim medijima propisane su mjere obezbjeđenja transparentnosti vlasništva pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga.

Naime, članom 129 ovog Zakona, propisano je da je pružalac AVM usluge dužan da, do 31. decembra tekuće godine, Agenciji dostavi podatke o fizičkim i pravnim licima (ime/naziv, sjedište/prebivalište) koja su u toku te godine neposredno ili posredno postala imaoci akcija ili udjela u tom pružaocu AVM usluge, sa podatkom o procentu tih akcija ili udjela.

Nadalje, propisana je i obaveza pružalaca AVM usluga da, do 31. decembra tekuće godine, Agenciji dostave podatke o svom vlasničkom učešću u drugim pravnim licima koja su pružaoci AVM usluge, kao i učešću njegovih vlasnika većem od 10% u vlasništvu pravnih lica koja su pružaoci AVM usluga.

Saglasno zakonom propisanoj obavezi, nakon prikupljanja i obrade svih dostavljenih podataka, **Agencija je objavila Pregled podataka o transparentnosti vlasništva pružalaca AVM usluga**. Pregled je objavljen u Službenom listu Crne Gore ("Sl. list CG", br. 22/13 od 17.05.) i sadrži:

- podatke o fizičkim i pravnim licima koja su u toku 2011. i 2012. godine neposredno ili posredno postala imaoci - akcija ili udjela u pružaocima AVM usluga, i
- podatke o vlasničkom učešću pružalaca AVM usluga koji, na dan 31. decembra 2012. godine (podaci su nepromijenjeni u odnosu na 31.12.2011.g.), imaju vlasničko učešće u drugim pravnim licima koja su pružaoci AVM usluge ili/i pravnim licima koja su izdavači dnevnih štampanih medija ili/i obavljaju djelatnost informativne agencije.

Imajući u vidu značaj obezbjeđivanja podataka o transparentnosti vlasništva u AVM sektoru, Agencija je, putem svoje internet stranice www.ardcg.org, pored već pomenutih objavila i podatke na osnovu kojih je **moгуće sagledati sve slučajeve medijske koncentracije** kao i **podatke o vlasničkoj strukturi svih pružalaca AVM usluga u Crnoj Gori**.

7. *Suzbijanje nedozvoljene medijske koncentracije*

Na osnovu uvida u dostavljene podatke o vlasničkoj strukturi i medijskoj koncentraciji (usljed njegovog vlasništva odnosno vlasništva njegovih vlasnika u osnovnom kapitalu drugih emitera, osnivača dnevnog štampanog medija ili novinske agencije), tokom 2013. godine pokrenuta su tri postupka radi utvrđivanja postojanja nedozvoljene medijske koncentracije zbog unakrsnog vlasništva vlasnika pojedinih emitera u drugim emiterima ili privrednim društvima izdavačima štampanih medija. U sva tri slučaja, emiterima je data mogućnost da se izjasne o jasnim i preciznim okolnostima koje je Agencija imala u vidu kada je pokrenula pojedine postupke.

Nakon sagledavanja svih relevantnih informacija i izjašnjenja emitera, u slučaju **privrednog društva "Jumedia Mont" d.o.o.**, direktor Agencije za elektronske medije je donio Rješenje br. 02-580/3 od 18.06.2013. godine, kojim je utvrđeno postojanje nedozvoljene medijske koncentracije zbog unakrsnog vlasništva vlasnika ovog privrednog društva, kao regionalnog emitera elektronskog medija **"Radio D"** i **dnevnog štampanog medija "Dan"**, u slučajevima:

- vlasništva Milutinović Mladena (vlasnik emitera) u osnovnom kapitalu privrednog društva "M.D. Company" d.o.o., regionalnog emitera elektronskog medija "Radio D plus", koje je iznosilo 50% i
- vlasništva Jovanović Slavice i Jovanović Vojina (vlasnika emitera), kao srodnika u pravoj liniji prvog stepena srodstva, u osnovnom kapitalu privrednog društva "M.D. Company" d.o.o., regionalnog emitera elektronskog medija "Radio D Plus", koje je pojedinačno iznosilo po 25%, a kumulativno 50%.

Navedenim rješenjem privrednom društvu "Jumedia Mont" d.o.o. naloženo je da, u roku od tri mjeseca, usaglasi vlasničku strukturu kako bi se otklonila utvrđena nedozvoljena medijska koncentracija tako da učešće Milutinović Mladena i kumulativno učešće Jovanović Slavice i Jovanović Vojina, kao srodnika u pravoj liniji prvog stepena srodstva, u osnovnom kapitalu privrednog društva "M.D. Company" d.o.o. ne bude više od 30%.

Na taj način bi se izvršilo usaglašavanje vlasničke strukture sa čl. 132 i 133 Zakona o elektronskim medijima. Naime, članom 132 alineja 3) je propisano, između ostalog da nedozvoljena medijska koncentracija postoji kada emiter radijskog ili televizijskog programa koji ima odobrenje za emitovanje sa lokalnom ili regionalnom pokrivenošću učestvuje u osnovnom kapitalu drugog emitera sa regionalnom ili lokalnom pokrivenošću na istom području sa više od 30%. Nadalje, članom 133 istog zakona je propisano da nedozvoljena medijska koncentracija postoji i kada u navedenom slučaju u osnovnom kapitalu drugog emitera, osnivača dnevnog štampanog medija ili novinske agencije, preko utvrđene visine osnovnog kapitala, učestvuje fizičko lice koje je osnivač emitera ili lica koja su njegovi srodnici u pravoj liniji do drugog stepena srodstva ili lice koje je njegov bračni drug.

Privredno društvo "Jumedia Mont" d.o.o. iz Podgorice izjavilo je žalbu na izdato rješenje i tražilo njegovo poništenje jer, kako je ocijenjeno, nije zasnovano na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju, odredbama materijalnog prava, Zakonu o elektronskim medijima i Zakonu o opštem upravnom postupku.

Postupajući po predmetnoj žalbi, Savjet Agencije je utvrdio da je postupak koji je prethodio prvostepnom rješenju pravilno sproveden i da je rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, a žalba

neosnovana te naložio privrednom društvu "Jumedia Mont" d.o.o. iz Podgorice da, u roku od tri mjeseca, usaglasi vlasničku strukturu kako bi se otklonila nedozvoljena medijska koncentracija⁴.

Radi poništenja drugostepenog rješenja Savjeta Agencije, emiter je podnio tužbu Upravnom sudu (U. br. 2010/2013). Kako je kasnije odustao od tužbe, Upravni sud je 2. oktobra 2013. godine donio Rješenje o obustavi postupka.

Sa druge strane, u roku ostavljenom od strane Savjeta Agencije, emiter je obavijestio Agenciju da su njegovi i osnivači firme „M.D.Company“ odlučili da, u cilju otklanjanja nedozvoljene medijske koncentracije zbog unakrsnog vlasništva vlasnika u oba privredna društva, promijene vlasničku strukturu privrednog društva „M.D.Company“ d.o.o., a da vlasnička struktura „Jumedia Mont d.o.o.“ ostane nepromijenjena.

Saglasno navedenom, po dobijanju saglasnosti Savjeta Agencije za značajnu promjenu vlasničke stukture privrednog društva „M.D.Company“ d.o.o.⁵, izvršen je prenos 50% učešća osnivača Mladena Milutinovića iz Podgorice na Ljiljanu Martinović, kao i po 25% učešća osnivača Slavice Jovanović i Vojina Jovanovića, na Dejana Ražnatovića iz Podgorice, čime je stekao 50% učešća u osnivačkom kapitalu.

I u slučaju **privrednog društva "M.D Company" d.o.o.**, nakon sagledavanja svih relevantnih informacija i izjašnjenja emitera, direktor Agencije za elektronske medije donio je Rješenje br. 02-581/3 od 18.06.2013. godine, kojim je utvrđeno postojanje nedozvoljene medijske koncentracije zbog unakrsnog vlasništva vlasnika privrednog društva "M.D Company" d.o.o., kao regionalnog emitera elektronskog medija "**Radio D Plus**", u slučajevima:

- vlasništva Milutinović Mladena (vlasnik emitera) u osnovnom kapitalu privrednog društva "Jumedia Mont" d.o.o., regionalnog emitera elektronskog medija „Radio D“ i izdavača dnevnog štampanog medija „Dan“, koje iznosi 50% i
- vlasništva Jovanović Slavice i Jovanović Vojina (vlasnika emitera), kao srodnika u pravoj liniji prvog stepena srodstva, u osnovnom kapitalu "Jumedia Mont" d.o.o., regionalnog emitera elektronskog medija „Radio D“ i izdavača dnevnog štampanog medija „Dan“, koje pojedinačno iznosi po 25%, a kumulativno 50%.

Navedenim rješenjem privrednom društvu "M.D Company" d.o.o. naloženo je da, u roku od tri mjeseca, usaglasi vlasničku strukturu kako bi se otklonila utvrđena nedozvoljena medijska koncentracija tako da učešće Milutinović Mladena i kumulativno učešće Jovanović Slavice i Jovanović Vojina, kao srodnika u pravoj liniji prvog stepena srodstva, u osnovnom kapitalu privrednog društva "Jumedia Mont" d.o.o. ne bude više od 30%. Postupajući po predmetnoj žalbi, Savjet Agencije je utvrdio da je postupak koji je prethodio prvostepnom rješenju pravilno sproveden i da je rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, a žalba neosnovana te naložio privrednom društvu "Jumedia Mont" d.o.o. iz Podgorice da, u roku od tri mjeseca, usaglasi vlasničku strukturu kako bi se otklonila nedozvoljena medijska koncentracija⁶.

I u ovom slučaju emiter je izjavio žalbu Savjetu Agencije na prvostepeno rješenje i tražio njegovo poništenje jer, kako je ocijenjeno, nije zasnovano na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju, odredbama materijalnog prava, Zakonu o elektronskim medijima i Zakonu o opštem upravnom postupku.

⁴ Rješenje br. 01 - 580/5 od 24.07.2013. godine.

⁵ Rješenje br. 01- 897/1 od 27.09.2013. godine.

⁶ Rješenje br. 01-581/5 od 24.07.2013. godine.

Postupajući po žalbi, Savjet Agencije je utvrdio da je postupak koji je prethodio prvostepnom rješenju pravilno sproveden i da je rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, a žalba neosnovana te naložio Privrednom društvu "M.D Company" d.o.o. iz Podgorice da, u roku od tri mjeseca, usaglasi vlasničku strukturu kako bi se otklonila nedozvoljena medijska koncentracija.

Radi poništenja drugostepenog rješenja Savjeta Agencije, emiter je podnio tužbu Upravnom sudu (U. br. 2011/2013). Kako je kasnije odustao od tužbe, Upravni sud je 2. oktobra 2013. godine donio Rješenje o obustavi postupka.

Kao što je već pomenuto, u roku ostavljenom za otklanjanje nedozvoljene medijske koncentracije, emiter je pokrenuo postupak za dobijanje saglasnosti Savjeta Agencije za značajnu promjenu vlasničke strukture. Naime, vlasnici ovog emitera odlučili su da svoje vlasništvo u njemu u potpunosti prenesu na druga lica i na taj način otklone nedozvoljenu medijsku koncentraciju. Nakon dobijanja saglasnosti Savjeta Agencije, izmijenjena je vlasnička struktura privrednog društva „M.D. Company“, tako što je izvršen prenos 50% učešća osnivača Mladena Milutinovića iz Podgorice na Ljiljanu Martinović, kao i po 25% učešća osnivača Slavice Jovanović i Vojina Jovanovića, na Dejana Ražnatovića iz Podgorice, čime je stekao 50% učešća u osnivačkom kapitalu⁷.

Treći postupak za utvrđivanje nedozvoljene medijske koncentracije, pokrenut je povodom unakrsnog vlasništva vlasnika fizičkih lica Ivanović Željka, Perović Katarine i Mitrović Ljubiše kao osnivača **privrednog društva „Televizija Vijesti“ d.o.o.** (emitera „Radio Vijesti“ i „Televizija Vijesti“), u osnovnom kapitalu privrednog društva „Daily Press“ d.o.o., kao osnivača dnevnog štampanog medija „Vijesti“.

Iako je emiter, inicijalno, dovodio u pitanje opravdanost vođenja postupka, on je u cilju detaljnijeg sagledavanja svih relevantnih aspekata ovog pitanja zatražio produženje roka za izjašnjenje. Dana 25.06.2013.g. privredno društvo "Televizija Vijesti" d.o.o. je obavijestilo Agenciju za elektronske medije da je u toku promjena vlasničke strukture ovog emitera i tim povodom zatražen je dodatni rok za dostavljanje podataka koje bi trebalo uzeti u obzir (jer bi mogli uticati na ishod) prilikom odlučivanja u predmetnom postupku za utvrđivanje postojanja nedozvoljene medijske koncentracije. Po osnovu podnesenog zahtjeva, uvažavajući značaj predmetnog izjašnjenja kao i činjenicu da je potrebno dodatno vrijeme za njegovo sačinjavanje, Agencija za elektronske medije je privrednom društvu "Televizija Vijesti" d.o.o. produžila rok za dostavu izjašnjenja.

U međuvremenu, emiter je pokrenuo postupak za dobijanje saglasnosti Savjeta Agencije za značajnu promjenu vlasničke strukture usljed prenosa vlasničkih udjela u kapitalu „Televizija Vijesti“ d.o.o., sa članova Miodraga Perovića u iznosu od 6,54% i Katarine Perović u iznosu od 6,68%, na Andreja Perovića iz Podgorice čiji ukupan udio u Društvu nakon izvršene promjene iznosi 13,22%.

Savjeta Agencije je donio odluku o davanju saglasnosti za planiranu izmjenu vlasničke strukture⁸, nakon čije realizacije je emiter dostavio podatke o novoj vlasničkoj strukturi. Na osnovu toga se moglo

Promjene vlasničke strukture emitera (Čl. 135)

Emiter je dužan da promjenu vlasničke strukture pisanim putem prijavi Agenciji.

Za svaku promjenu vlasničke strukture emitera veću od 10% učešća emiter mora pribaviti prethodnu pisanu saglasnost Savjeta.

Domaće pravno lice u kome se kao osnivači pojavljuju i strana pravna lica registrovana u zemljama u kojima nije moguće utvrditi porijeklo osnivačkog kapitala ne može biti imalac odobrenja.

Ako se, nakon izdavanja odobrenja, utvrdi da je jedan od suvlasnika emitera strano pravno lice iz stava 3 ovog člana, emiteru će se oduzeti odobrenje.

⁷ Rješenje br. 01- 897/1 od 27.09.2013. godine.

⁸ Rješenje br. 01-792/1 od 24.07.2013. godine.

konstatovati da Željko Ivanović, Katarina Perović i Ljubiša Mitrović nemaju vlasničkog učešća u kapitalu privrednog društva "Televizija Vijesti" d.o.o. jer su svoje udjele prenijeli na postojeće (Miro Perović, Slavoljub Šćekić) ili nove vlasnike (Andrej Perović).

Kako je nakon izvršene promjene vlasničke strukture, utvrđeno da ne postoji unakrsno vlasništvo u emiteru "Televizija Vijesti" d.o.o. i izdavaču dnevnog štampanog medija „Daily press“ d.o.o., direktor Agencije za elektronske medije je donio Zaključak o obustavljanju postupka utvrđivanja postojanja nedozvoljene medijske koncentracije⁹.

*

* *

Pored izdatih saglasnosti za promjenu vlasničke strukture privrednog društva M.D.Company d.o.o. i "Televizija Vijesti" d.o.o., Savjet Agencije za elektronske medije je u 2013. godini donio i odluke o davanju saglasnosti za promjenu vlasničke strukture sljedećih privrednih društava:

- „**Radio Mreža M**“ d.o.o. iz Nikšića, komercijalnog emitera radijskog programa „**Radio Montena**“, u visini od 100%, zbog prenosa cjelokupnog udijela od 100% sa privrednog društva „Prevalitana Holding“ d.o.o. na Ružicu Krdžić iz Beograda, Srbija.
- „**Mir - Teuta**“ d.o.o. iz Ulcinja, komercijalnog emitera TV programa „**TV Teuta**“ u visini od 100%, zbog prenosa cjelokupnog udijela od 100% sa Izedina Ramovića na Nedžada Lajku iz Ulcinja.

⁹ Zaključak br. 02-579/5 od 24.07.2013. godine.

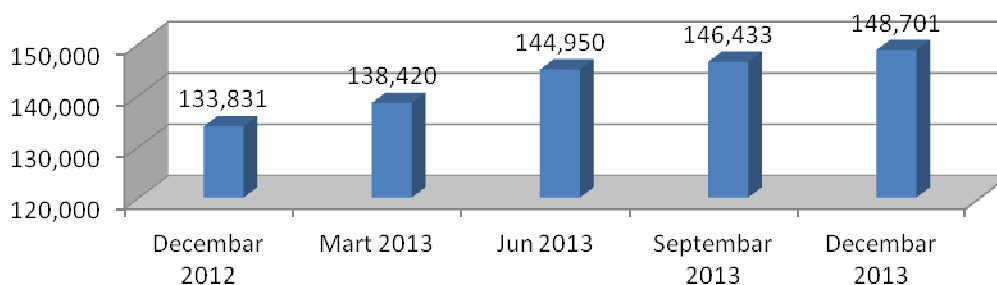
STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA

Saglasno izdatim odobrenjima Agencije za elektronske medije, pravo da distribuira radio i televizijske programe do krajnjih korisnika, u odobrenoj zoni servisa, posjeduje osam operatora i to četiri kablovska, po jedan MMDS, IPTV, DTH i mobilni operator.

Na dan 31. decembar 2013. godine, broj priključaka za distribuciju radio i televizijskog programa putem različitih KDS/MMDS/DTH/IPTV/mobilna platformi iznosi **148.701**.

U poređenju sa brojem priključaka na kraju decembra 2012. godine i dalje je prisutan pozitivan trend u kretanju broja korisnika usluga distribucije radio i TV programa putem platformi koje se ne oslanjaju na zemaljsku radio-difuziju. Broj priključaka je za period od godinu dana uvećan za 14.870 ili 11,11%.

U posljednjem kvartalu 2013. godine Agencija za elektronske medije je izdala odobrenje za distribuciju radijskih i televizijskih programa operatoru kod kojeg je pristup radijskim i televizijskim programima obezbijeđen posredstvom javne mobilne elektronske komunikacione mreže, pa je i posredstvom ove platforme ostvaren određen broj priključaka.

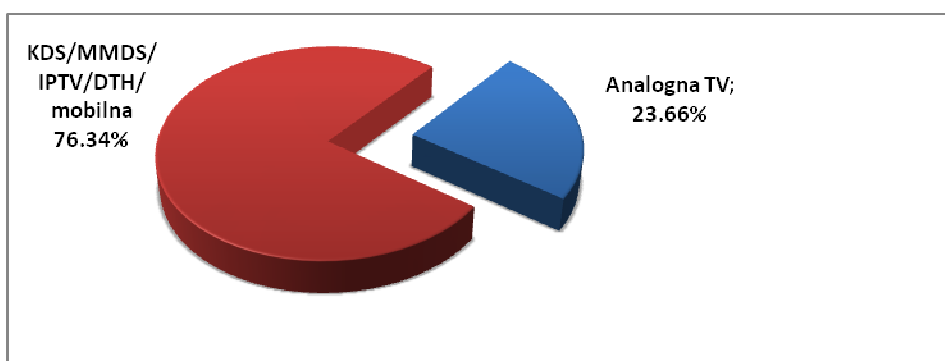

Grafik 1: Broj priključaka (KDS/MMDS/DTH/IPTV/mobilna)

Ako se pretpostavi da se svi ili najveći dio podataka o priključcima odnosi na korisnike iz kategorije domaćinstva i ti podaci se uporede sa zvaničnim podacima o broju domaćinstava u Crnoj Gori¹⁰, može se doći do približne slike o tome koja je primarna tehnologija koju domaćinstva u Crnoj Gori koriste za prijem radio i TV programa.

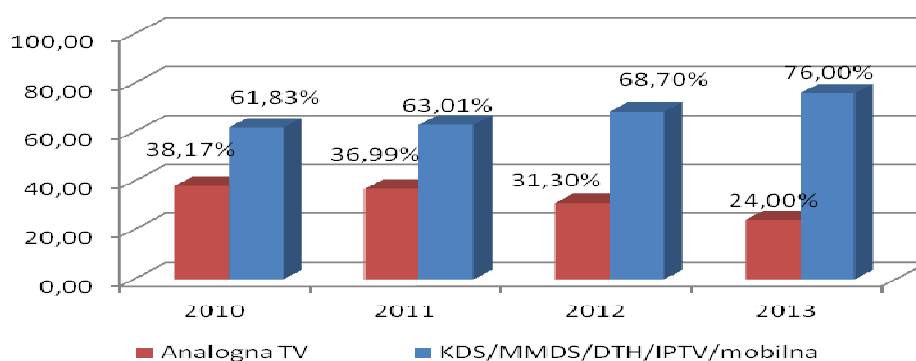
Tokom cijele 2013. godine prisutan je trend opadanja broja domaćinstava koji koriste samo zemaljski prijem radijskih i TV programa. Na kraju 2013. godine **23,66%** domaćinstava u Crnoj Gori koristi samo zemaljski (analogni) tj. „besplatan“ prijem radio i TV programa. Sa druge strane, ostala domaćinstva su se odlučila za korišćenje jedne od alternativnih platformi za distribuciju radio i TV programa, njih **76,34%**.

¹⁰ Popis iz 2011. godine – Izvor: Monstat „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori 2011“

Grafik 2: Struktura domaćinstava sa aspekta primarne platforme za prijem radio i TV programa

Struktura domaćinstava sa aspekta primarne platforme za prijem radio i TV programa se tokom poslednje četiri godine pomjerala u korist nezemaljskih platformi za prijem radio i TV programa.

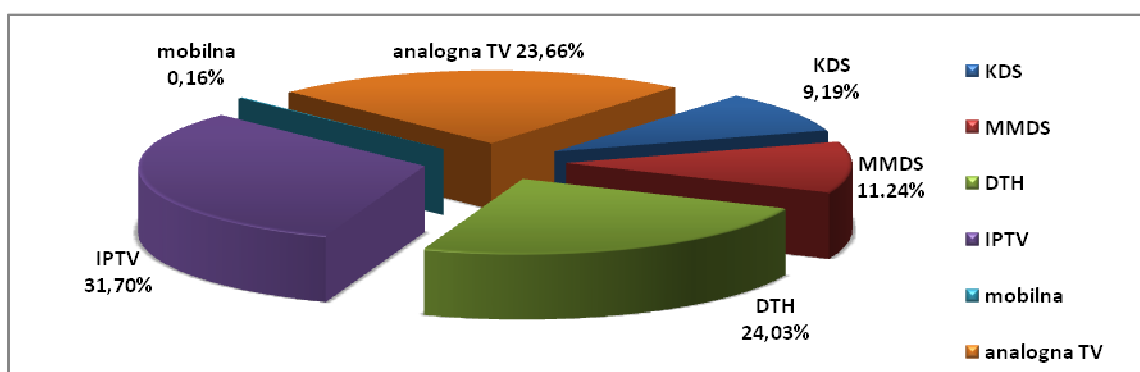

Grafik 3:

Struktura domaćinstava sa aspekta primarne platforme za period 2010-2013

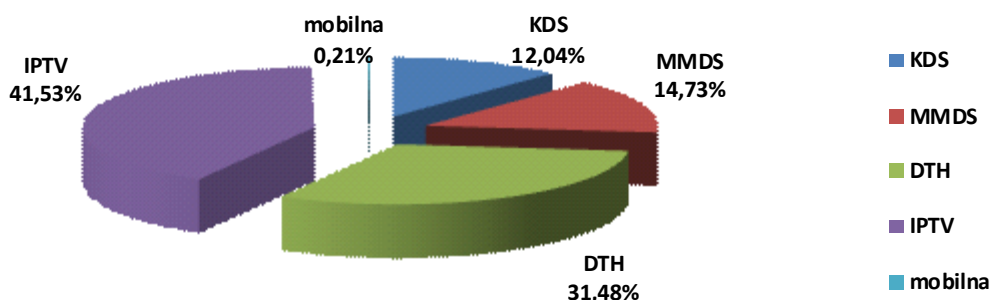
U posmatranom periodu pored rasta broja priključaka od 11,11% na nivou tržišta usluga sa uslovnim pristupom, većina platformi, takođe, bilježi rast broja korisnika. Posmatrajući podatke sa aspekta pojedinih platformi koje domaćinstva koriste za prijem radio i TV programa, može se doći do zaključka da IPTV platforma (31,70%) i DTH distribucija (24,03%) imaju veće tržišno učešće u odnosu na zemaljski (analogni) tj. „besplatan“ prijem radio i TV kanala (23,66%), zatim slijede MMDS (11,24%) i KDS platforma (9,19%).

Posmatrano ukupno za sve platforme mobilna platforma ima učešće od 0,16%.

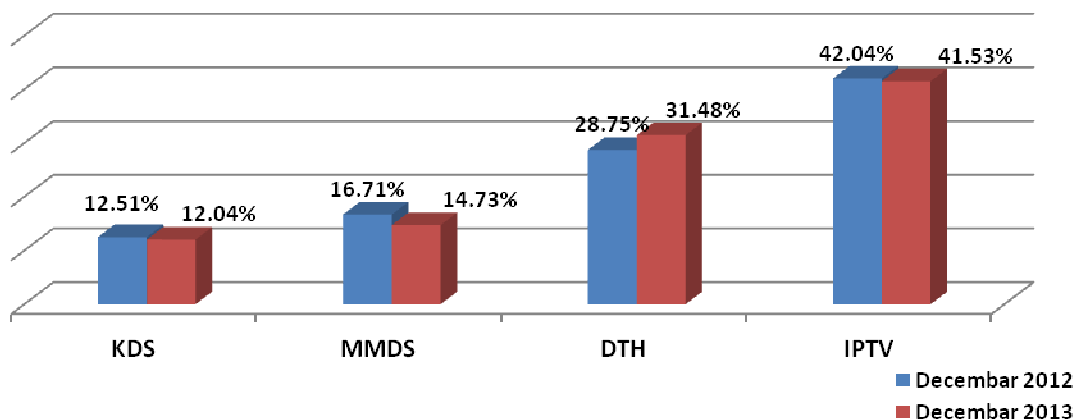
Grafik 4: Tržišno učešće različitih platformi

Na kraju decembra 2013. godine, sa učešćem od 41,53% IPTV platforma je na leaderskoj poziciji na tržištu usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika (usluga sa uslovnim pristupom). Za njom slijedi DTH distribucija sa 31,48%, MMDS sa 14,73% i KDS platforma sa 12,04% učešća. Mobilni operator u posljednjem kvartalu ostvario je učešće od 0,21%. U odnosu na decembar 2012. godine, DTH platforma je ostvarila rast tržišnog učešća za 2,73%, dok ostale platforme bilježe pad tržišnog učešća i to: IPTV za 0,51% MMDS za 1,98%, i KDS operatori za 0,46%.

Grafik 5: Tržišni učešće platformi na kraju 2013.godine

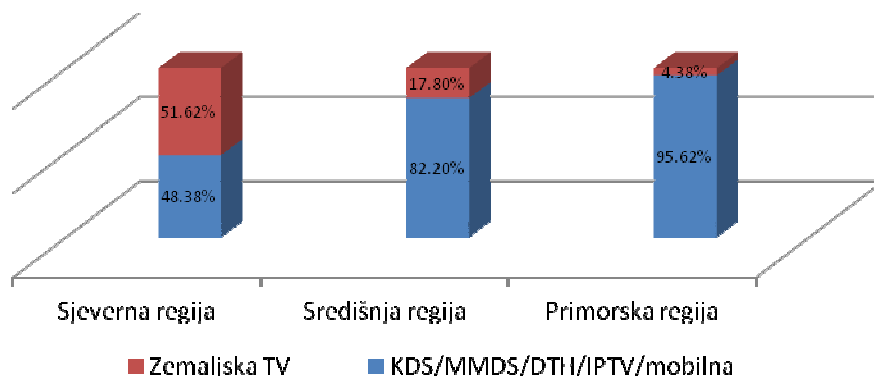
Tržišna učešća pojedinačnih nezemaljskih platformi posmatrano na kraju 2012. i 2013. godine imaju sljedeću strukturu:

Grafik 6: Tržišni učešće platformi za distribuciju radio i TV kanala na kraju 2012. i 2013. godine

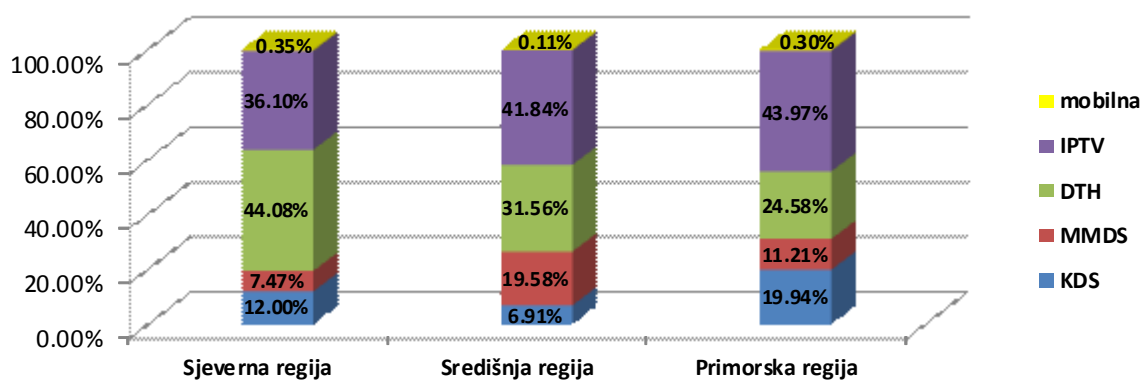
Potražnja za uslugama distribucije radio i TV programa razlikuje se u zavisnosti od toga da li govorimo o sjevernoj, središnjoj ili primorskoj regiji¹¹ Crne Gore. Posmatrano u odnosu na broj domaćinstava potražnja je najveća u primorskoj regiji, čak 95,62%. Slijedi središnja regija sa 82,20%, te sjeverna regija u kojoj 48,38% domaćinstava koristi usluge operatora. Posmatrajući navedene podatke sa aspekta primarne tehnologije koju domaćinstva u pojedinim regijama koriste za prijem radio i TV programa, dolazi se do zaključka da je u sjevernoj regiji zemaljski (analogni) prijem radio i TV programa još uvijek dominantan, ali je i prisutan trend povećanja broja korisnika usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika.

¹¹ Sjeverna regija: Andrijevića, Berane, B.Polje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Šavnik, Žabljak.
Središnja regija: Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Podgorica.
Primorska regija: Bar, Budva, H.Novi, Kotor, Tivat, Ulcinj.

Grafik 7: Struktura domaćinstava sa aspekta primarne platforme za prijem radio i TV programa – po regijama

Posmatrano po regijama i odnos učešća pojedinih platformi je nešto drugačiji u odnosu na ukupno učešće:

Grafik 8: Tržišno učešće KDS/MMDS/DTH/IPTV/OTT platformi – po regijama

U posmatranom periodu prosječna cijena osnovnog paketa je iznosila 10,19 € (najviše 11,14 €, najniže 8,09 €). U odnosu na decembar 2012. godine, ova cijena je porasla za 0,76 €, odnosno 8,06%. U osnovnom paketu korisnicima je dostupno, u prosjeku, 76 televizijskih kanala (najviše 101, najmanje 29). Pet operatora nemaju u osnovnoj ponudi radijske kanale, dok preostala dva operatora svojim korisnicima nude 4, odnosno 14 radijskih kanala.

Tri operatora nemaju dodatne pakete u svojoj ponudi, dok preostalih pet operatora u prosjeku nude 6 dodatnih paketa (najviše 7, najmanje 4). Prosječna cijena dopunskog paketa je 5,69 € (najviše 21,87 €, najniže 2,03 €). Tražnja za dopunskim paketima, takođe, se razlikuje posmatrano po regijama. U odnosu na broj korisnika osnovnog paketa, tražnja za dopunskim paketima u primorskoj regiji iznosi 36,94%, u središnjoj regiji 33,73%, dok je u sjevernoj regiji značajno niža i iznosi 16,24%.

U strukturi ponude dopunskih paketa najzastupljeniji su i sportski i filmski sadržaji, te sadržaji za odrasle. Najprodavaniji dopunski paketi na teritoriji Crne Gore su filmski paketi (neki vid HBO paketa i Cinemax paket) sa 26,34% ukupno prodatih dopunskih paketa. Za njim slijedi ARENA sportski paket sa 25,90%, te PINK paketi (neki vid Pink paketa) sa 25,31% i paketi za odrasle sa 5,98%.

Šest od osam operatora u dijelu ili cijeloj zoni servisa distribuira radio i TV programe do krajnjih korisnika u digitalnoj tehnologiji. Iako većina operatora nudi i mogućnost prijema određenog broja TV programa u visokoj rezoluciji (HDTV) procenat korisnika koji se opredijelio za ovu mogućnost je relativno mali i iznosi 0,93% u odnosu na ukupan broj prodatih dopunskih paketa. Posmatrano u odnosu na cjelokupni broj priključaka kod svih platformi, 7,05% korisnika usluga operatora distribucije radio i TV programa koristi analognu tehnologiju. Uzimajući u obzir i analognu TV broj domaćinstava u Crnoj Gori koja koriste analognu tehnologiju iznosi 29,04%.

Dva operatora pružaju mogućnost da korisnici pristupe uslugama posredstvom interneta i putem aplikacija za mobilne terminale. Na ovakav način moguć je pristup određenom broju radio i TV programa iz ponude operatora. Ovim uslugama kod jednog operatora korisnici pristupaju besplatno, dok je kod drugog operatora ova usluga u eksperimentalnoj fazi i trenutno besplatna za sve korisnike.

Pored usluga pristupa radio i TV kanalima posredstvom neke od platformi, KDS/MMDS/IPTV/mobilni operatori omogućavaju svojim korisnicima i druge usluge koje se pružaju posredstvom mreža elektronskih komunikacija kao što su internet pristup, VoIP i drugo. Šest od osam operatora pruža svojim korisnicima jednu ili više ovih usluga.

Posmatrano u odnosu na ukupan obim pruženih usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika, tj. ukupan broj prodatih osnovnih i dopunskih paketa, domaćinstvo koje koristi ovaj vid usluga, mjesečno u prosjeku, za njih izdvaja 10,84 €. U odnosu na decembar 2012. godine, došlo je do povećanja ovih izdataka za 0,02 €, odnosno 0,18%.

MEĐUNARODNA SARADNJA

Uvažavajući materijalno-finansijske okolnosti u kojima je Agencija poslovala u toku 2013. godine, učešće predstavnika Agencije za elektronske medije bilo je limitirano na manji broj skupova i aktivnosti u inostranstvu.

Prethodnu godinu obilježila su učešća u radu Evropske platforme regulatornih tijela – EPRA, Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma, završetkom projekta „Digitalna televizija jugoistočne Evrope“ - **SEE Digi.TV** (www.see-digi.tv), kao i partnerstvom Agencije u međunarodnom projektu „Prevazilaženje digitalnog jaza u jugoistočnoj Evropi korišćenjem kapaciteta DTT mreža“ - **SEE TV WEB** (www.see-tvweb.eu)

*

* *

Na **49. sastanku Izvršnog savjeta Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma**¹², održanom 14. juna 2013. godine, u Sofiji, Bugarska, usvojeni su Finansijski izvještaj za 2012. godinu i revidirani budžet za 2013. godinu. Ovaj sastanak je imao poseban značaj jer je sproveden izbor novog izvršnog direktora. Na ovu poziciju je, nakon intervjua sa četiri kandidata, izabrana gospođa Suzana Nikolčev, koja je bila rukovodilac Pravnog sektora u Opservatorijumu.

U skladu sa uobičajenom praksom, u organizaciji Opservatorijuma i zemlje predsjedavajućeg u 2013. godini (Bugarska), 13. juna je održan i **Seminar o ulozi audiovizuelnih usluga na zahtjev u promociji i finansiranju evropskih radova**. Predstavnici audiovizuelne industrije Bugarske su aktivno učestvovali na seminaru.

Na **50. sastanku Izvršnog savjeta**, održanom 9. novembra 2012. godine, u Strazburu, Francuska, usvojena je izmjena budžeta za 2013. godinu, zbog priliva sredstava usljed dobrovoljnog priloga Finske i potpisanih ugovora sa Evropskom komisijom (DG Connect i DG Communication), vezanih za projekte „Creative Europe“ i „EU TV market“. Ova izmjena nije uticala na finansijske obaveze Crne Gore prema Opservatorijumu.

Usvojeni su Akcioni plan za 2014. godinu i Budžet za 2014. godinu. Iako je predviđeno malo povećanje prihoda, radi usaglašavanja zbog inflacije, to neće uticati značajnije na nivo članarina. Za Crnu Goru, članarina (koju plaća Agencija za elektronske medije) iznosiće 2.967,28 € (za 45 € više nego u 2013.g.).

Predsjedavanju Opservatorijumom u 2014. i 2015. godini bila je posvećena posebna pažnja. Blagovremeno definisanje predsjedavajućih Izvršnog savjeta od velikog su značaja za blagovremeno planiranje aktivnosti i aktivno učestvovanje u radu Trojke (n.p. prethodni, sadašnji i budući predsjedavajući). Na poziv direktorice Opservatorijuma, predstavnik Agencije je, u ime Agencije za elektronske medije i Ministarstva kulture, dostavio predlog da Crna Gora bude predsjedavajući Izvršnog savjeta ove organizacije u toku 2015. godine. Saglasno tome, kao i ostalim podnesenim predlozima za predsjedavanje, odlučeno je da predsjedavajući u 2014. godini bude Italija, a u 2015. godini to bude Crna Gora.

*

* *

U prvoj polovini 2013. godine Agencija je uložila značajne kadrovske i finansijske resurse u aktivnosti koje su povezane sa procesom stabilizacije i pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji.

¹² <http://www.obs.coe.int/index.html>.

Posebno važne su bile aktivnosti vezane za rad Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj Uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko **poglavlje 10 - Informatičko društvo i mediji**. Pored predstavnika Agencije koji su formalno članovi radne grupe, njen rad su u značajnoj mjeri pomogle sve službe Agencije, kako u pripremi tako i realizaciji svih neophodnih aktivnosti u procesu pripreme i realizacije nekoliko ključnih prezentacija u toku **bilateralnog sastanka za ovo pregovaračko poglavlje**, održanog 21-22. januara 2013. godine u Briselu. Tom prilikom, predstavnici Agencije predstavili su ne samo stepen i izazove harmonizacije crnogorskog pravnog okvira sa EU okvirom u oblasti audiovizuelnih medijskih usluga, već su dali doprinos u pripremi prezentacija iz oblasti elektronskih komunikacija i informacionog društva.

U toku Skrininga za Poglavlje 10, značajna pažnja je posvećena pitanju položaja Agencije za elektronske medije, kao nezavisnog regulatornog organa za oblast audiovizuelnih medijskih usluga. Tom prilikom su ponovljene ocjene od strane EK da su „crnogorski zakonski propisi u velikoj mjeri u skladu s Direktivom o audio – vizuelnim medijskim uslugama“, koja predstavlja okosnicu pravne tekovine EU u oblasti AV politike. Može se očekivati da će EK pratiti napredak u sprovođenju Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama, uključujući poštovanje i zaštitu finansijske i operativne nezavisnosti Agencije za elektronske medije i napredak ostvaren za pravilnu primjenu važećih zakonskih propisa o medijima. Crna Gora treba da osigura dovoljan administrativni kapacitet i da obezbijedi implementaciju pomenute Direktive.

Pored navedenog, predstavnici Agencije su bili uključeni u pripremu i realizaciju **eksplanatornog** (19-20. februara 2013.g.) i **bilateralnog sastanka** (15-16. aprila 2013. g.) za **poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja**, koji su održani u Briselu.

*

* *

U Krakovu (Poljska), od 08. do 10. maja 2013. godine održan je **37. sastanak Evropske platforme regulatornih organa (EPRA)**. Sastanku su prisustvovala dva predstavnika Agencije.

Ovom sastanku, pored gostiju i posmatrača, prisustvovalo je 154 učesnika iz 59 regulatornih organa članica EPRA-e.

Na dvije plenarne sjednice i u okviru tri tematske radne grupe razmijenjene su informacije i iskustva o povezanom okruženju iz ugla zaštite maloljetnika i javnih radio-difuznih servisa, o političkoj komunikaciji, lokalnim medijima i medijima zajednice, kao i pristupu medijskim servisima od strane lica sa posebnim potrebama.

Prva plenarna sjednica se bavila temom „**Zaštita maloljetnika u povezanom okruženju**“, sa akcentom na VoD usluge, praktičnu implementaciju nacionalnih regulatornih mjera vezanih za maloljetnike prilikom pružanja VoD usluga, zaštitu maloljetnika prilikom korištenja različitih medijskih platformi, i različite pristupe ovom pitanju u tradicionalnoj regulaciji, koregulaciji i samoregulaciji.

Naglašeno je da, bez obzira na različite nadležnosti nacionalnih regulatornih organa, jedna od njihovih najvažnijih misija je upravo zaštita maloljetnika. Ovom pitanju je posvećivana velika pažnja na velikom broju sastanaka, dok se EPRA u skorije vrijeme počela baviti zaštitom maloljetnika na novim medijskim platformama. Napravljen je osvrt na regulisanje ovog pitanja u Direktivi o audiovizuelnim medijskim servisima, i zaključeno da ovom veoma važnom pitanju treba posvetiti dodatnu pažnju iz regulatornog ugla. U tom smislu, ova plenarna sjednica se bavila i tehničkim mjerama ograničavanja pristupa maloljetnika štetnom VoD sadržaju, kao i praksom pojedinih nacionalnih regulatora kada su u pitanju nelinearni medijski sadržaji koji mogu biti štetni za maloljetnike. U svojim prezentacijama, predstavnici regulatora osvrnuli su sa na izazove sa kojima se

susrijeću prilikom monitoringa i regulacije nelinearnog sadržaja i predstavili pojedinačne primjere iz sopstvene prakse, dok su predstavnici industrije dali svoje viđenje ovog problema u povezanom okruženju.

U skladu sa uobičajenom praksom, u toku sastanka održane su tri tematske radne grupe.

Prva radna grupa bavila se temom **politička komunikacija**. S obzirom na uticaj novih medija, kao i interneta na sve aspekte političke komunikacije, cilj ove radne grupe bio je razmatranje glavnih promjena u disciplini političkih komunikacija u evropskim zemljama na osnovu rezultata upitnika koji je EPRA uputila svojim članicama.

Druga radna grupa se bavila **lokalnim medijima i medijima zajednice**. Ovaj dio skupa bio je posvećen temama vezanim za održivost lokalnih radio i televizijskih stanica, kao i njihovom doprinosu medijskom pluralizmu i formiranju lokalnog identiteta zajednice. Vlasnička struktura lokalnih medija, pristup lokalnom tržištu oglašavanja, i mjerenje gledanosti su neke od tema koje su identifikovane kao osjetljive iz perspektive regulacije ovog segmenta tržišta.

Treća radna grupa održana je u formi okruglog stola posvećenog **pristupu audiovizuelnim uslugama od strane osoba sa posebnim potrebama**. Ovoj veoma značajnoj temi pristupljeno je iz ugla korisnika, kroz prezentaciju Evropskog foruma osoba sa posebnim potrebama i iz perspektive regulatornih organa. Zaključeno je da ovo pitanje zahtijeva sveobuhvatan pristup, koji uključuje različite sektore.

U nastavku skupa, učesnici su imali priliku da čuju o najnovijim aktivnostima i planovima stalnih posmatrača iz Evropske unije, Savjeta Evrope, i Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma.

Plenarna sjednica drugog dana skupa bavila se temom **javnih radio-difuznih servisa u povezanom okruženju**. Akcenat je stavljen na značaj javnih radio-difuznih servisa u proizvodnji kvalitetnog programskog sadržaja, kao i na njihov doprinos otvorenosti i pluralizmu medijske scene. Posebna pažnja posvećena je izazovima sa kojima se javni radio-difuzni servisi susrijeću u stalno promjenljivom povezanom okruženju.

*

* *

Predstavnici Agencije za elektronske medije prisustvovali su **Seminaru o fazama implementacije projekata koji se sprovode, u okviru transnacionalnog programa Jugoistočna Evropa** (South East Europe - SEE). Seminar je, u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija (MVPEI), održan u Budvi od 10. do 12. juna.

Na seminaru su učesnici bili u prilici da se upoznaju sa svim aspektima i fazama u realizaciji projekata u okviru SEE programa, procedurama koje se odnose na realizaciju odobrenog budžeta na projektu, odobrenim troškovima, kao i procedurama koje se sprovode na prvom nivou finansijske kontrole u okviru programa. Takođe, na seminaru su tretirane i procedure nabavki usluga i roba u okviru programa (PRAG).

*

* *

Na poziv Evropske komisije, predstavnik Agencije je učestvovao na „**Konferenciji o slobodi izražavanja i medija na Zapadnom Balkanu i u Turskoj (SpeakUp!2)**“, koja je održana 20. Juna 2013.g. u Briselu. Ova konferencija predstavljala je nastavak aktivnosti i napora koje EK ulaže na polju promocije slobode izražavanja kao prioriteta u okviru njene politike pridruživanja.

Speak Up!2 Konferencija je okupila oko 450 učesnika iz regiona i zemalja članica EU – novinara, medijskih analitičara, političara. Pored debate o slobodi izražavanja u pojedinim zemljama i

mogućnostima njenog popravljivanja, bilo je riječi i o progresu koji je ostvaren od prve konferencije *SpeakUp!* (održane prije dvije godine).

Zaključeno da sloboda izražavanja predstavlja ključni indikator spremnosti jedne zemlje da postane dio EU. Obezbjedivanje slobode izražavanja i medija je prepoznato kao jedan od glavnih izazova sa kojima se suočavaju zemlje u procesu stabilizacije i pridruživanja. Diskusije u toku konferencije su pokazale da postoji potreba da zemlje Zapadnog Balkana i Turska intenziviraju napore usmjerene na rješavanje pitanja vezanih za slobodu medija (miješanje politike u rad medija, koncentracija medija i uznemiravanja, uključujući prijetnje i nasilje protiv novinara...). Evropska komisija je izrazila spremnost da podrži te napore i politički i tehnički. Više informacija o Konferenciji i njenim zaključcima može se naći na veb sajtu Evropske komisije¹³.

*

* *

Početak septembra u Sarajevu je održana „**Druga akademija o medijskom pravu u jugoistočnoj Evropi**”. Ovaj trodnevni skup održan je pod pokroviteljstvom Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) i u saradnji sa Fondacijom Friedrich Ebert, Kancelarijom Predstavnice za slobodu medija Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), OEBS-ovim misijama u jugoistočnoj Evropi, Evropskom unijom javnih radiotelevizija (EBU), Udruženjem javnih radiotelevizijskih servisa jugoistočne Evrope, kao i organizacijom ARTICLE 19: Globalnom kampanjom za slobodu mišljenja.

Cilj Akademije je unapređenje saradnje i razvoja u sprovođenju medijskog zakonodavstva u jugoistočnoj Evropi prema međunarodnim i evropskim medijskim standardima. Namjera joj je da se zaštita medijskih sloboda i prava na slobodu mišljenja podstakne razmjenom znanja/iskustava i učenjem iz primjera najboljih zakonodavnih okvira pojedinih država te prakse u sprovođenju medijskih standarda u regiji.

U fokusu ovogodišnje akademije bila su pitanja medijskog pluralizma, javnih radiotelevizijskih servisa i medijske slobode na internetu. Akademija o medijskom pravu je okupila medijske profesionalce iz regije, advokate koji se bave medijskim pravom, zakonodavce/članove parlamenta, vladine službenike, članove regulatornih i samoregulatornih medijskih tijela, civilno društvo te akademsku zajednicu s područja cijele jugoistočne Evrope koji se bave problematikom medijskih sloboda. Finalni izvještaj sa ovogodišnje akademije može se preuzeti na http://www.medialawacademy.net/documents/2013_Academy_Media_Law_SEE_REPORT.pdf.

Učešće predstavnika iz Crne Gore, među kojima i predstavnika Agencije za elektronske medije, na ovogodišnjoj akademiji podržala je Misija OEBS-a u Crnoj Gori.

*

* *

U organizaciji Kancelarije predstavnika za slobodu medija pri OEBS-u, a u saradnji sa Kancelarijom OEBS-a u Albaniji, uz podršku Misije OEBS-a u Bosni i Hercegovini, Misije OEBS-a na Kosovu, Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Misije OEBS-a u Srbiji i Misije OEBS-a u Tirani, Albanija, od 18. do 20. septembra 2013. godine, održana je **Treća konferencija OEBS-a o medijima Jugoistočne Evrope**.

Blizu 150 međunarodnih i lokalnih stručnjaka i predstavnika medija Jugoistočne Evrope prisustvovalo je konferenciji i razgovaralo o aktuelnim dešavanjima u sferi slobode medija, te izazovima koji se nameću u regiji.

¹³ http://ec.europa.eu/enlargement/policy/policy-highlights/media-freedom/index_en.htm & http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/speak_up_2/20130801_speakup-conclusions.pdf

Konferencija je omogućila predstavljanje i razmjenu informacija i mišljenja povodom čitavog niza tema, među kojima su: nezavisnost javnih radio-difuznih servisa i regulatora, digitalizacija, bezbjednost novinara, internet slobode, transparentnost medija, uticaj države na oglašavanje.

Na poziv organizatora, uz njihovo pokriće troškova puta i smještaja, na konferenciji su učestvovali predstavnici Agencije. Pored učešća, u svojstvu paneliste u uvodnoj sesiji posvećenoj ulozi javnih radio-difuznih servisa i regulatora u procesu digitalizacije, predstavnici Agencije učestvovali su i na posebno organizovanom Seminaru o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje.

Na skupu je usvojena Deklaracija¹⁴, kojom su učesnici formulisali set zaključaka, među kojima i sljedeće:

- Regulatori za oblast radio-difuzije moraju biti zaštićeni od političkog miješanja u njihov rad, moraju biti nezavisni i raspolagati resursima za kreiranje pluralističkog medijskog sistema.
- Digitalizacija radio-difuznog spektra treba da stimuliše medijski pluralizam. Javnosti treba omogućiti slobodan (*free-to-air*) pristup paketu kanala koji uključuje programe javnih radio-difuznih servisa.

*

* *

Realizacija projekta Savjeta Evrope „Unapređenje slobode izražavanja i informisanja i slobode medija u Jugoistočnoj Evropi”

Kancelarija Savjeta Evrope u Beogradu je 2. septembra 2013. godine počela implementaciju regionalnog projekta “Unapređenje slobode izražavanja i informisanja i slobode medija u Jugoistočnoj Evropi.” Pored Crne Gore, u ovom projektu učestvuju Albanija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Makedonija i Kosovo.

Projekat se finansira od strane Ministarstva inostranih poslova Norveške, a sprovodi ga Savjet Evrope u partnerstvu sa relevantnim javnim organima, medijima i lokalnim nevladinim organizacijama iz regiona. Opšti cilj projekta je da unaprijedi zakonodavni i institucionalni okvir kojim se garantuje sloboda izražavanja, poboljša kvalitet novinarstva i uspostavi pluralistički način izveštavanja medija u Jugoistočnoj Evropi, u skladu sa standardima Savjeta Evrope.

Posebni ciljevi projekta su:

- a) usklađivanje zakona, propisa i prakse sa standardima Savjeta Evrope u oblasti slobode izražavanja u Jugoistočnoj Evropi;
- b) jačanje nezavisnosti i efikasnosti tijela koja su nadležna za regulaciju radio-difuzne djelatnosti i omogućavanje javnim radio-difuznim servisima da bolje ispune svoju ulogu;
- c) razvoj profesionalnog pristupa, odgovornosti i poštovanja etičkih pravila od strane novinara.

Takođe, cilj projekta je da putem regionalnih aktivnosti odgovori na zajedničke probleme i izazove sa kojima se susrijeću zemlje u regionu i da omogući razmjenu iskustava, saradnju i umrežavanje u oblastima kao što su tematske obuke za novinare, samoregulacija i zakonodavni okvir radio-difuzne djelatnosti, transparentnost medija i vlasništvo nad medijima.

¹⁴ <http://www.osce.org/fom/106105?download=true>

Ciljne grupe projekta su donosioci odluka, javni funkcioneri, civilno društvo, predstavnici javnih radio-difuznih servisa, predstavnici regulatornih i samoregulatornih organa i novinari, dok su njegovi krajnji korisnici medijski profesionalci i građani.

Očekivani rezultati projekta su:

- a) Usklađivanje zakonodavnog okvira za medije sa evropskim standardima;
- b) Obuka u vezi sa standardima Savjeta Evrope koji se odnose na slobodu izražavanja, etička pravila i pristup informacijama od javnog značaja za: zaposlene u medijima, sudije i advokate koji se bave medijskim pravom, javne funkcionere, predstavnike regulatornih tijela.
- c) Unapređivanje samoregulatornih mehanizama za praćenje medijskog sektora.
- d) Osnivanje neformalne mreže novinara i unapređenje regionalnog dijaloga.

Glavne aktivnosti u okviru projekta su pravne ekspertize, ekspertske sastanci, radionice, tematske obuke, seminari, okrugli stolovi i regionalne konferencije. U posljednjem kvartalu 2013. godine, Agencija za elektronske medije Crne Gore održala je niz sastanaka sa predstavnicima Savjeta Evrope u cilju pripreme zajedničkih aktivnosti u Crnoj Gori.

U okviru projekta predstavnici Agencije za elektronske medije učestvovali su na **regionalnoj konferenciji pod nazivom „Jačanje nezavisnosti regulatornih organa u oblasti medija“**, koja je održana 14. i 15. novembra 2013. godine u Hotelu „Maestral Resort“ u Pržnu, Crna Gora.

Cilj Konferencije je bio da okupi predstavnike regulatornih tijela u oblasti medija, relevantna ministarstva i nevladine organizacije iz Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i Kosova kako bi diskutovali o evropskim standardima koji se odnose na nezavisnost i funkcionisanje regulatornih organa u oblasti radio-difuzije u Evropi i u zemljama čiji su predstavnici učestvovali u radu konferencije.

Tokom konferencije eksperti Savjeta Evrope su održali prezentacije na temu nezavisnosti i funkcionisanja regulatornih tijela, njihovog mandata i ovlašćenja. Posebna pažnja je posvećena izazovima koji su pred tijelima nadležnim za regulaciju radiodifuzne djelatnosti, prije svega digitalizaciji i unapređenju pluralizma i slobode medija.

Predstavnici regulatornih tijela su predstavili situaciju u svojim zemljama, primjere dobre prakse i poteškoće sa kojima se suočavaju u svom svakodnevnom radu. Informacije dobijene od eksperata i predstavnika regulatornih tijela inspirisale su zanimljivu diskusiju i razmjenu iskustava. Pored toga, identifikovane su i teme od zajedničkog značaja, na kojima bi i dalje trebalo raditi i dogovoreni sljedeći koraci koji će biti preduzeti u okviru ovog projekta Savjeta Evrope.

Usvojen je i set zaključaka, a prije svega da postoji dobra regionalna saradnja i trebalo bi je nastaviti kroz organizaciju sličnih događaja. Ova konferencija je prvi regionalni skup u okviru novog medijskog projekta Savjeta Evrope i imala je za cilj pokretanje diskusije o trenutnom stanju medijske regulacije u regionu i utvrđivanje tema kojima će se projekat baviti u narednom periodu.

Učesnici konferencije su se složili da je bitno u buduće aktivnosti uključiti i predstavnike parlamenata, prije svega nadležnih odbora. Takođe, neophodno je da sastancima i dalje prisustvuju i predstavnici ministarstava tj. svi oni koji odlučuju o medijskim politikama.

Pored razmjene mišljenja o budućim aktivnostima u okviru projekata, zaključeno je da se među temama od zajedničkog interesa nalaze transparentnost vlasništva i medijska pismenost, kojima treba posvetiti pažnju kako na nacionalnom tako i regionalnom nivou.

*

* *

U organizaciji transnacionalnog programa Jugoistočna Evropa u Splitu je **18.09.2013.** godine održan seminar **“ACCESSIBLE SEE: Coordinating the results of SEE projects for improved accessibility across the region”**.

Cilj seminara je koordinacija aktivnosti i rezultata ostvarenih u projektima koji se sprovode u okviru ovog programa a u cilju sagledavanja rezultata programa.

Sama kapitalizacija SEE programa ima za cilj sistematsko prikupljanje rezultata projekata, njihovu analizu, kao i razmjenu znanja i iskustava među učesnicima programa (dobrih i loših) u sprovođenju aktivnosti na projektima.

Seminar je paralelno obrađivao više tematskih cjelina koje su usko vezane za prioritete SEE programa. Predstavници Agencije za elektronske medije učestvovali su u tematskoj cjelini koja se odnosi na projekte kojima je tretiran pristup kvalitetnim ICT uslugama (Access to Quality ICT).

U ovom dijelu seminara bilo je riječi o rezultatima SEE programa kao i njihova dostupnost ciljnim korisničkim grupama projekata u okviru programa, kao i adekvatni tematski pristup kojim bi se definisale potrebe i prioriteti za realizaciju sličnih programa u budućnosti.

*

* *

U Viljnusu (Litvanija), 3. i 4. oktobra 2013. godine održan je **38. sastanak EPRA-e**. Sastanku su prisustvovala dva predstavnika AEM.

Osim gostiju i stalnih posmatrača, preko 150 predstavnika 50 regulatornih organa je učestvovalo u radu ovog sastanka, koji je bio posvećen izazovima sa kojima je medijski pluralizam suočen u novom medijskom okruženju.

Na dvije plenarne sjednice i u okviru tri tematske radne grupe razmijenjene su informacije i iskustva o regulatornom nadzoru nad VoD uslugama, medijskom pluralizmu u onlajn okruženju, političkoj komunikaciji, lokalnim medijima i medijima zajednice, kao i o tehničkim pitanjima vezanim za radio-difuzni spektar (opseg od 700 MHz).

Prva plenarna sjednica bila je posvećena ulozi regulatornih organa u novom medijskom okruženju, sa osvrtom na metodologiju i najbolju praksu u monitoringu audiovizuelnih medijskih servisa na zahtjev. Svoje pristupe ovom pitanju predstavili su predstavnici regulatornih organa iz Italije, Belgije i Francuske. Bilo je riječi i o podjeli nadležnosti između regulacije i koregulacije u ovom sektoru u Velikoj Britaniji. Kao osnova za raspravu na ovom panelu poslužili su odgovori regulatornih organa na upitnik o izazovima vezanim za identifikaciju, notifikaciju, monitoring, kao i primjenu zakonskih odredbi na rad audiovizuelnih medijskih servisa na zahtjev. U tom kontekstu, diskutovano je i o zaštiti maloljetnika, nadležnostima vezanim za zemlju porijekla i zemlju prijema servisa, promociji evropskih radova, proširenju nadležnosti regulatora na nove aktere na tržištu, obezbjeđivanju jednakih tržišnih uslova za iste servise koji se nude putem različitih platformi (kabl, mobilne aplikacije, itd.), linearne i nelinearne servise.

U okviru prve radne grupe, bilo je riječi o **političkoj komunikaciji**. Ovom pitanju pristupljeno je iz ugla korišćenja novih medija u političkim kampanjama. Predstavnici regulatornih organa raspravljali su o pitanjima vezanim za rodnu ravnopravnost, pluralizam i borbu protiv diskriminacije u političkoj komunikaciji.

Druga radna grupa bila je posvećena **lokalnim medijima i medijima zajednice** sa osvrtom na potrebu prepoznavanja njihove specifičnosti. Zaključeno je da su lokalni mediji od ključnog značaja

za pluralizam i diverzitet medijskog okruženja i da ovo pitanje zahtijeva detaljniji i dublji pristup zbog različitosti statusa i uslova rada ovih medija u zemljama članicama.

Treća radna grupa bavila se budućnošću digitalnog zemaljskog emitovanja u kontekstu budućih globalnih promjena vezanih za alokaciju frekvencija na **opsegu od 700 MHz**. Diskutovano je o pitanjima vezanim za uticaj ovih promjena na regulatore, pristupe različitih članica ovom problemu i aktivnostima koje su u posljednje vrijeme preduzele evropske institucije.

U nastavku skupa, učesnici su imali priliku da čuju prezentacije stalnih posmatrača iz Evropske unije, Savjeta Evrope, Kancelarije Predstavnik za slobodu medija i Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma o najnovijim aktivnostima i planovima ovih međunarodnih organizacija.

Drugog dana skupa, plenarna sjednica bila je posvećena procjeni **pluralizma u onlajn okruženju**, s posebnim osvrtom na načine i instrumente mjerenja pluralizma, izazove prilikom procjene pluralizma kada su u pitanju novi mediji, instrumente procjene kod socijalnih medija, potrebu ocjene medijskog pluralizma na nivou Evropske unije, kao i na ulogu nacionalnih regulatora u ovom procesu. Učesnici panela su se bavili i pitanjima medijske koncentracije i diverziteta, a prezentirani su i načini monitoringa medijske koncentracije od strane regulatora na više različitih nivoa. Posebna pažnja posvećena je pitanjima medijskog pluralizma i medijske koncentracije kod medija sa dominantno informativnim sadržajem u Evropi.

U završnom dijelu skupa, bilo je riječi o sljedećem sastanku EPRA, koji će biti održan u junu 2014. godine u Crnoj Gori. U svojstvu domaćina ovog sastanka, Predsjednik Savjeta AEM predstavio je Crnu Goru i formalno pozvao sve delegate na 39. sastanak koji će se održati u Budvi. Ovom prilikom, učesnicima sastanka prikazan je i film o Crnoj Gori i podijeljeni su simbolični pokloni (suveniri) u skladu sa tradicijom EPRA-e.

Predstavnici AEM-a imali su i sastanke sa članovima EPRA Sekretarijata, na kojima su razmatrani detalji organizacije sljedećeg sastanka i dogovorena dinamika pripreme svih elemenata neophodnih za organizaciju još jednog uspješnog sastanka.

*

* *

Sastanak Radne grupe regulatornih organa za audiovizuelne medijske usluge (novembar 2013. godine, Brisel)

Na poziv zamjenika direktora Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju Evropske komisije, Roberta Viole, predstavnik Agencije za elektronske medije je učestvovao na sastanku Radne grupe regulatornih organa za audiovizuelne medijske usluge, koji je održan 19. novembra 2013. godine u Briselu.

Pored predstavnika Evropske komisije, Evropske platforme regulatornih organa (EPRA) i Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma (EAO), sastanku su prisustvovali predstavnici regulatornih organa država članica Evropske unije i država kandidata za pristupanje Evropskoj uniji.

Na početku sastanka bilo je riječi o formalizaciji Radne grupe regulatornih organa za audiovizuelne medijske usluge od strane Evropske komisije. Učesnici sastanka su obavješteni o ovoj inicijativi kao i o preporukama Visoke grupe za medijsku slobodu i pluralizam, koja je u izvještaju objavljenom u januaru 2013. godine predložila uspostavljanje mreže nacionalnih regulatornih organa iz audiovizuelnog sektora, u cilju razmjene najbolje prakse i definisanja visokih standarda u ovoj oblasti.

Predloženo je da predstavnici regulatornih organa u budućoj Radnoj grupi budu visoki predstavnici svojih institucija koji učestvuju u donošenju odluka. Predstavnici komisije su naglasili

potrebu intenziviranja saradnje među regulatornim organima, čija se ključna uloga prepoznaje naročito u konvergentnom okruženju, što je prepoznato i od strane učesnika u javnoj raspravi o nezavisnosti regulatornih organa u oblasti audiovizuelnih usluga.

Sastanak je nastavljen prezentacijom rezultata upitnika o implementaciji člana 13 Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama od strane predstavnika Evropske komisije, a uslijedila je diskusija članova radne grupe o pitanjima promocije evropskih radova u audiovizuelnim medijskim uslugama na zahtjev. Bilo je riječi o načinima promocije evropskih radova na ovoj platformi i najboljoj praksi u ovoj oblasti, a dogovorena je i razmjena iskustava evropskih regulatornih organa vezanih za ovaj segment njihovog djelovanja. Regulatori su razgovarali i o načinima monitoringa ispunjavanja ove obaveze od strane pružalaca audiovizuelnih usluga na zahtjev, kao i o glavnim izazovima sa kojima se susrijeću prilikom praćenja ovih servisa.

Predstavnici Evropske komisije predstavili su i rezultate skupa koji je prethodnog dana održan sa pružaocima VoD usluga, koji je bio posvećen onlajn promociji evropskih filmova i TV serija.

U nastavku prvog dijela sastanka, predstavnici Evropske komisije prezentirali su budući izvještaj o primjeni članova 16 i 17 Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, koji se odnose na promovisanje distribucije i proizvodnje evropskih radova. Drugi dio skupa bio je posvećen izazovima vezanim za primjenu odredbi Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama koje se odnose na audiovizuelne medijske servise na zahtjev. Poslije prezentacije od strane predstavnika Sektora za konvergentne medije i sadržaj Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju, uslijedila je diskusija članova Radne grupe o novim vrstama usluga definisanim direktivama o audiovizuelnim medijskim uslugama i e-trgovini, kao i o uslugama koje nisu obuhvaćene ovim dokumentima i njihovim implikacijama na primjenu Direktive.

Treća sesija je bila posvećena komercijalnim komunikacijama, sa fokusom na pozive na humanitarnu pomoć. Razmjenjena su iskustva različitih regulatornih organa vezana za regulatorni tretman ove vrste sadržaja i prezentirani su primjeri i studije slučajeva iz ovog domena.

U završnom dijelu sastanka, predstavnici Evropske komisije dali su pregled aktivnosti Evropske komisije, u vezi sa pripremom dokumenata za javnu raspravu vezanih za konvergentne audiovizuelne usluge, dok su predstavnici regulatora predstavili svoje aktivnosti i planove vezane za ovo pitanje.

Predstavljen je i nezavisni izvještaj Visoke grupe za medijsku slobodu i pluralizam, koji je objavljen u januaru 2013. godine, kao i zaključci i preporuke ovog organa Evropskoj komisiji u vezi sa sa poštovanjem, zaštitom, podrškom i promocijom pluralizma i slobode medija u Evropi.

Najavljeno je da će sljedeći sastanak Radne grupe biti održan u martu 2014. godine.

*

* *

U Tivtu je, krajem novembra, u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija (MVPEI) održan IPA kapitalizacioni seminar. Na ovom seminaru učesnici su upoznati sa transnacionalnim programom Jugoistočna Evropa (South East Europe - SEE) kao i procesom njegove kapitalizacije.

Pored samog SEE programa, učesnici seminara imali su priliku da se bliže upoznaju i sa strategijom kapitalizacije ovog programa, tematskim cjelinama, kao i pozicijom Evropske Unije u vezi sa budućim programima i potencijalnim prioritetima u sklopu ovih programa.

Takođe, na seminaru su tretirane i različite tematske cjeline usko vezane za prioritete SEE programa.

*

* *

Projekat SEE DIGI.TV

Agencija za elektronske medije je i tokom 2013. godine nastavila sa aktivnostima na projektu **SEE Digi.TV („Digitalna televizija jugoistočne Evrope”)**¹⁵. Projekat je realizovan u okviru Transnacionalnog programa saradnje država jugoistočne Evrope (SEE) za period 2007. – 2013. godine (SEE Transnational Cooperation Programme 2007 – 2013), a finansirao se kroz strukturalne fondove ERDF, IPA i ENPI.

Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost su organizacije iz Crne Gore koje su učestvovalе u ovom projektu, pored 12 drugih organizacija iz devet zemalja (Austrija, Italija, Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija i Srbija).

Ukupni troškovi Projekta bili su 160,200 €. Od toga je iz IPA fondova obezbijeđeno 136,170 € (ili 85% od procijenjenih opravdanih troškova), dok su ostatak obezbijedile Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Opšti cilj SEE Digi.TV projekta je harmonizacija aktivnosti u ciljnom regionu JIE po pitanju uvođenja digitalnih radio-difuznih servisa, tako što će se:

- (a) ubrzati cjelokupni proces prestanka analognog emitovanja u regionu i dalji razvoj efikasnijih tehnologija,
- (b) postići visok stepen usklađenosti zakonske regulative i tehničkih okvira sa procesom digitalizacije u EU,
- (c) izbjeći fragmentaciju politike, tehnologije i tržišta,
- (d) pripremiti regionalnu strategiju optimalnog korišćenja oslobođenog frekventnog spektra za nove širokopolasne servise zasnovane na informacionim i komunikacionim tehnologijama,
- (e) postići efikasno upravljanje digitalnom dividendom.

Imajući ovo u vidu, u toku 2013. godine, priređen je čitav niz vrlo korisnih dokumenata koji će poslužiti kao dobra osnova za kreiranje ili evaluaciju odluka koje se odnose na strateške, zakonske ili operativne mjere u procesu digitalizacije, ali i šire u oblasti upotrebe digitalne dividende i prevazilaženja digitalnog jaza koji postaje sve evidentniji na relaciji sjever-jug, mladi-stari, manje-više obrazovani i sl.

Posebni ciljevi projekta su:

- Podrška Crnoj Gori u njenom aktivnom učešću u eliminisanju razlika u procesu prelaska sa analognog na digitalno emitovanje u regionu JIE, kroz obezbjeđivanje usklađenih aktivnosti i pristupa pravnim, ekonomskim i pitanjima informacione kampanje.
- Podrška crnogorskim regulatornim organima u brzom i efikasnom sprovođenju procesa prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, u cilju poboljšanja kvaliteta i dostupnosti infrastrukture za digitalnu televiziju i pristupa servisima zasnovanim na informacionim i komunikacionim tehnologijama.

¹⁵ <http://www.see-digi.tv/>

Aktivnosti u toku 2013. godine obilježili su napori da se obilje iskustva, informacija i studija, analiza, istraživanja i drugih dokumenata prikupljenih u toku prethodnih faza projekata maksimalno iskoriste za formulisanje dokumenata od značaja za proces prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju u Crnoj Gori.

Poslije pažljivog razmatranja sadržaja komunikacionih materijala, u cilju što bolje promocije projekta i njegovih preporuka za poboljšanje procesa digitalizacije i korišćenja digitalne dividende, predstavnici AEM i EKIP su odlučili da dio sredstava iz budžeta treba preusmjeriti na prevod dokumenata koji su već pripremljeni u okviru pravnih i ekonomskih radnih paketa. Svrha prevoda je bila da se poveća vidljivost projekta, olakša implementacija regionalnih smjernica na nacionalnom nivou, predstave opcije za korišćenje digitalne dividende, predlože nove radio-difuzne i širokopojasne usluge kojima će se smanjiti digitalni jaz. U skladu sa tim, u junu 2013. godine, Agencija za elektronske medije je obezbijedila prevode sljedećih dokumenata sa engleskog na crnogorski jezik:

- **Smjernice za finansijski okvir za digitalizaciju;**
- **Regionalne smjernice za poboljšanje pravnog okvira.**

Prevodi su objavljeni na internet sajtu Agencije za elektronske medije www.ardcg.org.

U okviru projekta, Agencija za elektronske medije, u junu 2013. godine objavila je rezultate **Istraživanja javnog mnjenja o procesu uvođenja usluga digitalne televizije u Crnoj Gori**. Istraživanje je sprovedeno u maju i junu 2013. godine, u saradnji sa agencijom E3 Consulting iz Podgorice na uzorku od 800 domaćinstava iz 20 crnogorskih opština.

Za potrebe istraživanja, kreiran je upitnik od ukupno 35 pitanja, koji se sastojao iz tri sekcije:

1. Demografske karakteristike;
2. Tehnička opremljenost domaćinstava opremom za prijem TV programa;
3. Informisanost o procesu digitalizacije.

Istraživanje među domaćinstvima realizovano je po metodi direktnog intervjua, dok je odabir ispitanika zadovoljio uslov da se u uzorku nađu punoljetni ispitanici.

Rezultati ispitivanja javnog mnjenja pokazali su sljedeće:

- Najveći procenat domaćinstava u Crnoj Gori posjeduje ili 'običan' TV sa katodnom cijevi ili LCD TV.
- Kada je riječ o stepenu znanja o tome da li imaju mogućnost prijema HD signala, značajan procenat ispitanika ne zna da li njihovi TV uređaji imaju mogućnost prijema, što predstavlja 34,7% uzorka.
- Domaćinstva ostvaruju prijem TV signala u 65,6% slučajeva ili putem kablovske distribucije od postojećih provajdera kablovske TV ili putem Interneta (Extra TV).
- Polovina anketiranih ispitanika smatra da postojeća programska ponuda donekle zadovoljava njihove potrebe i to se uglavnom odnosi na domaćinstva iz centralnog regiona. Obrazovni program, filmski i serijski program, kao i sportski program predstavljaju sadržaje koje treba dodatno obogatiti, smatraju ispitanici.
- Kada je riječ o kupovini novih TV prijemnika, najveći procenat domaćinstava (80,9%) ne planira kupovinu novog TV prijemnika u sledećih godinu dana. Nadalje, 86,7% ne planira da u sledećih godinu dana počne koristiti novi i drugačiji prijem TV signala. U odnosu na procenat domaćinstava koja planiraju korišćenje novog prijema TV signala, oni bi isti koristili putem kablovske distribucije (42,8%), a potom putem Interneta (26,6%) i satelitske antene (13,3%).

- Značajan procenat ispitanika nije informisan o predstojećem prestanku analognog emitovanja TV signala, što predstavlja 60,4% uzorka. Na drugoj strani, oni ispitanici koji su informisani, najčešće su informacije dobijali putem TV-a (61,1%), od prijatelja/rođaka (29,3%) ili putem Interneta(28,8%).

- Kada je u pitanju percepcija troškova, najveći procenat ispitanika smatra da će im prelazak na digitalno emitovanje donijeti dodatne troškove, što se odnosi na 63,1% ispitanika iz uzorka. Očekivanja 73,3% ispitanika govore da će se troškovi kretati u intervalu od 10 do 50 Eura.

- Građani bi se u najvećoj mjeri željeli informisati o predstojećem procesu digitalizacije putem televizije (TV emisija, vijesti i priloga), Interneta ili web sajta emitera/regulatorne agencije.

Kako bi se na što bolji način predstavili rezultati projekata i dao doprinos ubrzanju procesa prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju, održana su i dva skupa.

Prvi skup, **seminar pod nazivom „Rezultati projekta SEE Digi.TV“**, organizovale su 15. maja 2013. godine u Podgorici Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Seminar je organizovan u cilju prezentovanja rezultata, odnosno dokumenata izrađenih na regionalnom nivou u formi analiza, izvještaja, smjernica i preporuka koje tretiraju različite segmente procesa digitalizacije, a takođe i radi promovisanja studija i specifikacija, do sada izrađenih na nacionalnom nivou, u svrhu podsticanja prelaska sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme, prvenstveno kroz koordinirano djelovanje državnih organa i javnih institucija koje imaju ključnu ulogu.

Na seminaru je učestvovalo 26 predstavnika državnih organa, regulatora kao i operatora prve mreže sa nacionalnim pokrivanjem.

Tokom cjelokupnog trajanja ovog seminara, a vezano za sve aspekte procesa digitalizacije, vođena je dinamična diskusija u kojoj su učestvovali svi prisutni predstavnici organa, regulatora i Radio-difuznog centra kao operatora. Razmjena mišljenja i informacija potvrdila je potrebu i opravdanost kontinuiranog i koordiniranog rada i saradnje svih subjekata koji su uzeli učešće na skupu, uz uključivanje emitera, operatora i udruženja potrošača.

Na sastanku je prepoznata potreba i značaj što skorije finalizacije prve faze projekta nabavke predajničke opreme za prvi nacionalni multipleks, koji se finansira iz IPA fondova. Samo na taj način biće moguće pristupiti drugoj fazi i kompletiranju mreže te njeno testiranje i sagledavanje tehničkih i finansijskih parametara njenog korišćenja.

Vrlo korisnom se pokazala i razmjena mišljenja povodom potrebe i procedure definisanja i usvajanja neophodnih tehničkih standarda za predajničku i prijemničku opremu. Predstavnici Instituta za standardizaciju Crne Gore, Ministarstva ekonomije i Uprave za inspeksijske poslove dali su vrlo korisne sugestije i pojašenja koja treba imati u vidu prilikom rješavanja ovog pitanja.

Debata je pokazala da zbog kompleksnosti procesa digitalizacije (sa njegovim pravnim, ekonomskih, tehničkim i ukupnim društvenim aspektima), kao i svih izazova sa kojima se do sada on suočava, bez odlaganja treba obezbijediti odgovarajuće koordinacione mehanizme za razmjenu i dostupnost relevantnih informacija.

Drugi skup, **Okrugli sto na temu “Digitalizacija u Crnoj Gori: mogućnosti i izazovi”**, održan je 26. juna 2013. godine u organizaciji Agencije za elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Skupu je prisustvovalo više od 50 predstavnika Vlade Crne Gore, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Skupštine Crne Gore, emitera, kablovskih i telekomunikacionih operatora, udruženja medija i operatora, kao i regulatornih agencija. Poslije uvodnih obraćanja predstavnika Agencije za

elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije, Vlade Crne Gore i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, u kojima je dat pregled opšte situacije u ovoj oblasti i kratak presjek ciljeva i rezultata projekta, skup je podijeljen u dva panela.

U okviru prvog panela, pod nazivom „Novo digitalno okruženje: očekivanja, mogućnosti, izazovi,“ učesnicima skupa su predstavljani rezultati „Istraživanja javnog mnjenja o procesu uvođenja usluga digitalne televizije u Crnoj Gori“.

Predstavnik Radio-televizije Crne Gore je informisao skup o situaciji u ovoj medijskoj kući i ulaganjima koja se očekuju od javnog radio-difuznog servisa u toku prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, dok je predstavnik Televizije Vijesti govorio o šansama i izazovima komercijalnih emitera u ovom procesu.

Stavove Univerziteta Crne Gore o procesu digitalizacije predstavio je predstavnik Centra informacionog sistema, koji je prikazao kratak pregled očekivanih benefita prelaska sa analognog na digitalno emitovanje TV programa.

U nastavku skupa, održan je i drugi panel pod nazivom „Mogućnosti i izazovi razvoja elektronskih komunikacionih mreža u procesu digitalizacije,“ u okviru koga su predstavljani rezultati Studije o mogućnostima korišćenja digitalne dividende, kao i osnova za definisanje specifikacija i standarda za predajničku i prijemničku opremu za DVB-T2. Studiju je prezentovao dekan Elektrotehničkog fakulteta u Podgorici, koji je, takođe u okviru projekta, učestvovao u izradi ovog dokumenta.

Pregled situacije u oblasti prenosno-predajničke infrastrukture za digitalno emitovanje, dao je predstavnik javnog preduzeća Radio-difuzni centar, sa posebnim osvrtom na izazove sa kojima se suočava kao prvi nacionalni operator multipleksa.

O digitalnoj dividendi i planovima telekomunikacionih operatora u ovoj oblasti govorili su predstavnici Telenora, Crnogorskog Telekom, i M:tela, koji su predstavili planove i strategije svojih kompanija u vezi sa korišćenjem oslobođenog frekventnog spektra za razvoj novih mreža i usluga.

Na nacionalnim skupovima distribuirani su promotivni materijali projekta, uključujući liflete i CD/DVD materijale. Liflet koji je korišćen u ovu svrhu pripremljen je kompilacijom materijala iz tri transnacionalna lifleta. Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije su pripremile jedan CD i jedan DVD sa kompilacijom sljedećih materijala:

- a) DVD “Rezultati SEE Digi.TV projekta”, koji sadrži dokumente vezane za rezultate različitih radnih paketa, kao i video spot koji je snimio konzorcijum. DVD sadrži i materijale sa tri transnacionalne konferencije koje u prethodno održane (agende, prezentacije, itd.).
- b) CD “Rezultati SEE digi.TV projekta na nacionalnom nivou” sadrži sljedeće dokumente koje su naručili AEM i EKIP¹⁶:
 - i) Tehnička osnova za donošenje crnogorskih standarda (MEST) potrebnih u procesu digitalizacije koji se odnose na emitovanje signala druge generacije digitalne zemaljske televizije“,
 - ii) Tehnička specifikacija minimalnih zahtjeva koje ispunjava oprema za prijem signala druge generacije zemaljske televizije (DVB-T2) i testiranje usklađenosti te opreme;
 - iii) Studija o mogućnostima korišćenja digitalne dividende;

¹⁶ Svi ovi dokumenti dostupni su na veb sajtovima Agencije za elektronske medije www.ardcg.org i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost www.ekip.me.

- iv) Ispitivanje javnog mnjenja o procesu uvođenja usluga digitalizne televizije u Crnoj Gori;
- v) Prevod "Smjernica za finansijski okvir za digitalizaciju";
- vi) Prevod „Regionalnih smjernica za poboljšanje pravnog okvira“.

U cilju promovisanja projekta i predstavljanja njegovih rezultata, set ključnih dokumenata i rezultata distribuiran je učesnicima na nacionalnim skupovima. Osim toga, AEM je poslala ove materijale svim emiterima i kablovskim operaterima, kao i svim poslaničkim klubovima u Skupštini Crne Gore.

Pored navedenog, predstavnici Agencije su u toku 2013. godine dali značajan doprinos realizaciji aktivnosti u okviru projekta na regionalnom nivou. U tom smislu, učestvovali su u realizaciji sljedećih skupova u okviru SEE Digi.TV projekta:

- **9. Tehničkog sastanka projekta**, održanog **14. i 15. februara 2013. godine u Tirani**, na poziv Nacionalnog savjeta za radio i televiziju Albanije.
- **10. Tehničkog sastanka projekta**, održanog **19. aprila 2013. godine u Budimpešti**, na poziv Asocijacije za informacione i komunikacione tehnologije Mađarske (IVSZ). Na sastanku je izražena želja da se nastavi saradnja započeta u okviru SEE Digi.TV projekta.
- **Treća (i posljednja) transnacionalna konferencija**, održana **17. i 18. aprila 2013. godine u Budimpešti**. Konferenciji je prisustvovalo 110 predstavnika regulatornih organa iz oblasti medija i elektronskih komunikacija, međunarodnih organizacija, akademije i građanskog društva. Ovaj skup je organizovao mađarski partner, Asocijacija za informacione i komunikacione tehnologije (IVSZ), u saradnji sa ostalim partnerima na projektu. Pored učešća na konferenciji, predstavnici Agencije su dali doprinos ovoj aktivnosti svojim učešćem u pripremi programa konferencije, kao i prilikom izbora i angažovanja panelista. U okviru ovog dvodnevnog skupa, održano je četiri panel diskusije na teme vezane za digitalne medije. Renomirani eksperti, predstavnici međunarodnih organizacija, regionalnih i globalnih medija, mrežnih operatera, proizvođača digitalne opreme, univerziteta i partnera na projektu govorili su o poslovnim i regulatornim izazovima koji se odnose na povezanu televiziju, zaštitu autorskih prava, specifikacije digitalnih risivera i promociju digitalne televizije.

Projekat SEE Digi.TV je uspješno završen sredinom 2013. godine.

Može se zaključiti da su opšti ciljevi projekta u cijelosti ispunjeni. Ishodi projekta predstavljaju solidan izvor podrške nadležnim crnogorskim organima da aktivno sudjeluju u uklanjanju nejednakosti u procesu prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju u regiji jugoistočne Europe, osiguravajući usklađene pristupe pravnom, tehničkom i ekonomskom aspektu ovog procesa kao i aktivnostima na polju promocije i informisanja o ovom procesu. Projektni rezultati (analize, studije, izvještaji, smjernice, istraživanja, planovi i putokazi), kao i stečeno iskustvo/znanje predstavljaju impresivne mehanizme za podsticanje i mobilizaciju relevantnih administrativnih faktora i promociju zajedničkih i efikasnih standarda, metodologije i upravljačke strukture neophodne za proces digitalizacije.

Postignuti rezultati, stečeno iskustvo i osnažena mreža za saradnju i koordinaciju imaće vrlo pozitivan uticaj na partnere koji su uključeni u proces prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju i stvoriti osnove za nove projektne aktivnosti.

Realizacija projekta je potvrdila njegovu pravovremenost i da predstavlja opravdan odgovor na potrebe crnogorskih nadležnih tijela kako bi se osiguralo brzo i efikasno sprovođenje procesa

digitalizacije u cilju povećanja kvaliteta i dostupnosti digitalne TV infrastrukture i pristup novim ICT uslugama.

*

* *

Projekat SEE TV WEB

U organizaciji Hrvatskog informatičkog zbora koji je jedan od partnera na projektu – Prevažilaženje „digitalnog jaza“ u SEE koristeći kapacitete DTT mreža TV-WEB (**Tackling „Digital Divide“ in SEE by using capacity of DTT networks**) u Zagrebu je, u periodu od 31.01. do 01.02. 2013. godine, održan drugi sastanaki sastanak u okviru ovog projekta.

Na ovom sastanku je prisustvovao i predstavnik Agencije za elektronske medije, kao i predstavnici svih partnera koji učestvuju na projektu.

Sastanak je bio posvećen aktivnostima koje se izvršavaju u sklopu projekta, a posebna pažnja bila je posvećena aktivnostima u okviru radnih paketa WP3: Pобоljšanje dostupnosti i WP4: Pобоljšanje dostupnosti sadržaja i usluga. Ovi radni paketi predstavljaju osnovu za realizaciju projekta i dalju implementaciju pilot projekta.

Pored gore pomenutih aktivnosti na sastanku je zaključeno da se sve aktivnosti odvijaju prema planu realizacije projekta, a posebna pažnja posvećena je i procesu izvještavanja u skladu sa pravilima SEE programa, kako bi svi partneri bili u mogućnosti da realizuju svoje obaveze po ovom pitanju u zadatim rokovima.

Agencija za elektronske medije je, u skladu sa planom realizacije projekta TV-WEB, organizovala treći sastanak u okviru ovog projekta. Sastanak je održan u **Podgorici** u periodu **30.05 – 31.05.2013.** godine.

Pored svih partnera na projektu, sastanku su prisustvovali i predstavnici više institucija iz Crne Gore: Ministarstva za kulturu, Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije, JP „Radio-difuzni centar“ i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, a sa ciljem da se ovi subjekti bliže upoznaju sa rezultatima i aktivnostima na samom projektu.

I na ovom sastanku značajna pažnja posvećena je aktivostima u okviru radnih paketa WP3: Povećanje pristupačnosti (Increasing accessibility) i WP4: Povećanje dostupnosti sadržaja i usluga (Increasing availability of content & services). Predstavnici Agencije za elektronske medije predstavili su polazne osnove za izradu dokumenta „Smjernice za usvajanje pravnog i ekonomskog okvira“ za čiju je pripremu i izradu Agencija odgovorni partner u skladu sa planom realizacije aktivnosti u okviru projekta.

U organizaciji IITF instituta (Institut für Innovations- und Trendforschung) iz Graza koji je jedan od partnera na projektu u **Grazu (Austrija)** je u periodu od **17.10. do 18.10. 2013.** godine održan četvrti sastanak u okviru ovog projekta.

Sastanak je bio posvećen sagledavanju aktivnosti i trenutnih rezultata projekta, sa ciljem što efikasnije realizacije i postizanja rezultata koji su predviđeni planom realizacije projekta. Posebna pažnja bila je posvećena radnom paketu WP5: Promocija novih rješenja i usluga (Promoting new solutions and services), gdje su svi partneri predstavili svoje planove za realizaciju pilot projekta, što je jedna od značajnijih aktivnosti na projektu. Takođe, predstavljena su i tehnička rješenja realizacije samog pilota.

Predstavnici Agencije za elektronske medije su u sklopu prezentacije održane na sastanku predstavili finalnu verziju dokumenta „Smjernice za usvajanje pravnog i ekonomskog okvira”. Ovaj dokument daje detaljan pregled regulatornog okvira za mreže elektronskih komunikacija i audiovizuelne medijske usluge u zemljama učesnicama projekta, pregled regulatornog okvira Evropske unije za ove oblasti. Takođe, dokument daje određene smjernice na koji način bi bilo moguće uklopiti predloženo rješenje u projektu TV-WEB u regulatorni i pravni okvir zemalja učesnica projekta. U dokumentu se mogu naći i detalji o ekonomskom okviru koji se odnosi na implementaciju mreža digitalne zemaljske radio-difuzije, a koji je moguće primijeniti, ili je isti već primijenjen u zemljama učesnicama projekta.

JAVNOST RADA AGENCIJE

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, tokom 2013. godine, Agenciji je podneseno **pet** zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Prihvaćeni su, djelimično ili u cjelini, sljedeći zahtjevi za pristup informacijama:

- **Zahtjev "Fini dom" d.o.o.** od 05.03.2013. godine, koji se odnosio na pristup dokumentima vezanim za postupak javne nabavke za izbor najpovoljnijeg ponuđača za nabavku kancelarijskog materijala (šoping metoda br. 02-94/1);
- **Zahtjev Gorana Đurovića iz Podgorice** od 22.03.2013. godine, koji se odnosio na akte kojima je Agencija za elektronske medije dodijelila donacije i sponzorstva u 2012. i 2013. godini i zakupljivala reklamni prostor;
- **Zahtjev NVO "Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS"** od 26.04.2013. godine koji se odnosio na pristup informaciji - dostavljanjem kopija svih dokumenata i dokaza koje je privredno društvo "Lutrija Crne Gore" a.d. podnijelo za izdavanje dozvole za rad televizije „777“;
- **Zahtjev Gorana Đurovića iz Podgorice** od 20.08.2013. godine koji se odnosio na pristup informaciji/dokumentima koji su predati u sklopu prijave na javni konkurs ili zahtjeva za izdavanje odobrenja za sljedeće TV stanice: „NTV Montena“, „NTV Orion“, „TV APR“, „TV Atlas“, „TV Boin“, „TV Corona“, „TV Eho“, „TV Elmag“, „TV Glas Plava“, „TV MBC“, „TV Mojkovac“, „TV Panorama“, „TV Pink M“, „TV Sun“, „TV Teuta“, „Prva TV“ (ranije „Pro TV“), „777 Lutrija Crne Gore“, „TV Vijesti“ i „Srpska TV“.

U slučajevima kad je tražen pristup informacijama koje su sadržale podatke o ličnosti ili druge podatke koji su predmet zaštite saglasno članu 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Agencija je u postupcima odlučivanja sprovodila „test štetnosti“ i na osnovu njega donosila odluku o eventualnom ograničavanju pristupa traženim informacijama. U tom smislu, Agencija je cijeneći dva oprečna interesa, pravo na pristup informaciji i pravo na zaštitu podataka od značaja za privatnost, podnosiocima zahtjeva omogućavala pristup neposrednim uvidom u dokumentaciju, bez skeniranja ili prepisivanja.

Pojedini **zahtjevi** za pristup informacijama u toku 2013. godine koji su **djelimično ili u cjelini odbijeni** odnosili su se na informacije i akte koje Agencija ne posjeduje u traženom obliku (te bi dostavljanje istih na traženi način predstavljalo sačinjavanje nove informacije što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o slobodnom pristupu informacijama), kao i na već javno objavljene informacije i dokumenta koja su dostupna putem veb sajta Agencije (odobrenja za emitovanje izdata emiterima, izvještaji o finansijskom poslovanju Agencije za elektronske medije sa priložima koji prate finansijske izvještaje i dr.). Saglasno tome, odbijeni su:

- **Zahtjev Gorana Đurovića iz Podgorice** od 13.02.2013. godine u dijelu koji se odnosi na pristup dokumentima, koji su u posjedu Agencije a koja se odnose na informacije, kojim emiterima treba da prestane važenje odobrenja oduzimanjem odobrenja na osnovu rješenja direktora AEM jer u skladu sa odobrenjem ne uplaćuju naknadu u skladu sa članom 44 Zakona o elektronskim medijima; kada će biti uručena rješenja i prekinut rad emiterima koji nisu uplatili godišnju naknadu za pružanje AVM usluga; kojim emiterima je prolongirana obaveza plaćanja godišnjih naknada za pružanje AVM usluga i na osnovu kojeg člana Zakona o elektronskim medijima i kojeg podzakonskog akta (informacije i akti koje Agencija ne posjeduje u traženom obliku).
- **Zahtjev Gorana Đurovića iz Podgorice od 22.03.2013. godine**, u dijelu koji se odnosi na odobrenja za emitovanje izdata sljedećim TV stanicama: 777 Lutrija Crne Gore, NTV Montena, NTV Orion, PRO TV (Prva), Srpska TV, TV IN, TV APR, TV Atlas, TV Boin, TV Corona, TV Eho, TV

Elmag, TV Glas Plava, TV MBC, TV Mojkovac, TV Panorama, TV Pink M, TV Sun, TV Teuta, TV Vijesti (dokumenti objavljeni na veb sajtu Agencije).

Protiv prvostepenih rješenja direktora Agencije kojima su odbijeni pojedini zahtjevi za pristup informacijama, Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kao drugostepenom organu, podnešena je **samo jedna žalba**. Ona se odnosila na prvostepeno rješenje Agencije za elektronske medije, br. 02-506/1 od 13.05.2013. godine kojim je u jednom dijelu usvojen zahtjev MANS-a za pristup informacijama na način kako je tražen-dostavljanjem kopija akata, dok je uvid u dokumenta (Projekat studijske tehnike i Projekat sistema za dotur signala od lokacije emitera do distribucionih sistema koji se koriste za emitovanje) dozvoljen neposrednim uvidom imajući u vidu da navedeni dokumenti (projekti) sadrže podatke iz člana 14 stav 5 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, a koji se odnose na zaštitu konkurencije.

Žalba je odbijena drugostepenim rješenjem Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, a protiv ovog rješenja vođen je upravni spor radi njegovog poništenja.

*

* *

Važan mehanizam obezbjeđenja javnosti rada Agencije predstavlja redovno blagovremeno objavljivanje i ažuriranje podataka na veb stranici Agencije – www.ardcg.org.

U toku 2013. godine objavljen je 471 aktivan, novi dokument, od čega 421 u raznim kategorijama, a 50 dokumenta kao linkovi u 34 nove stavke na naslovnoj strani. Ukoliko se uračuna i postavljanje novijih verzija postojećih dokumenata (registri javnih i komercijalnih TV i radio emitera, prečišćene verzije dokumenata, izmjene odobrenja za pružanje AVM usluga itd.), ukupan broj postavljenih dokumenata iznosi približno 500. Ovo predstavlja povećanje od 225% u odnosu na 2012. godinu, kada je objavljeno 220 dokumenata.

Tokom 2013. godine **ukupan broj posjeta** veb prezentaciji www.ardcg.org iznosio je **129.430**, sa u prosjeku 10.786 jedinstvenih korisnika mjesečno. Najveći broj posjeta je zabilježen u oktobru i novembru 2013. (20.237 i 21.601 respektivno) dok je najmanji broj zabilježen u aprilu i decembru 2013. godine (3.495 odnosno 4.580). U 2012. godini ukupan broj posjeta je iznosio 101.086, što znači da je na godišnjem nivou posjećenost sajta porasla za 28% u odnosu na 2012. godinu.

Poređenjem broja pregledanih stranica, broja klikova i broja posjetilaca, može se zaključiti da je prosječan posjetilac pregledao približno 4,3 stranice u jednoj posjeti i kliknuo u prosjeku na nešto manje od 10 linkova na našoj prezentaciji.

Dokumenti sa najviše pregleda ili preuzimanja su podaci koji se odnose na pružaoce AVM usluga, emitere i kablovske operatore, kao i izvještaje Agencije o radu i finansijskom poslovanju.

Ukupan broj pregleda ili preuzimanja dokumenata u PDF formatu u 2013. godini bio je 23.088 sa prosječnom posjećenošću od 166 pregleda po dokumentu.

TEHNIČKO UNAPREĐENJE RADA AGENCIJE

Digitalna arhiva

Desetogodišnje poslovanje Agencije za elektronske medije nametnulo je potrebu nabavke softverskog rješenja namijenjenog sređivanju arhivske dokumentacije za protekli i budući period. Naime, dokumentacija Agencije je u najvećem dijelu pohranjena u papirnoj formi (predmeti, fascikle, registratori), hronološki po datumu nastajanja dok je jedan dio papirne dokumentacije digitalizovan, većinom u vidu bitmap PDF fajlova što omogućava lakše pronalaženje dokumenata. Nedostatak istog je što su dokumenti praktično slike i nemoguće ih je pretraživati po tekstualnom sadržaju što značajno ograničava njihovu upotrebljivost.

Imajući u vidu problem efikasnog upravljanja velikom količinom dokumenata sa kojim se suočava Agencija u toku redovnog poslovanja pristupilo se nabavci softverskog rješenja kojim bi se navedeni problem prevazišao. Dakle, cilj je bio obezbijediti centralizovano smještanje svih relevantnih dokumenata Agencije u objedinjenu, lako pretraživu arhivu radi olakšavanja i pojednostavljanja redovnog poslovanja Agencije.

U cilju realizacije navedenog direktor Agencije za elektronske medije je formirao komisiju čiji je zadatak bio da na osnovu izvršenih prezentacija ponuđača i dostavljenih ponuda pripreme stručno mišljenje, po tom osnovu.

Nakon sagledavanja više kvalitetnih ponuda, odabrano je rješenje koje omogućava:

- prebacivanje dokumenata Agencije iz papirne forme u digitalnu;
- zadržavanje originalne digitalne slike za arhivske svrhe zbog mogućih grešaka u daljoj obradi;
- optičko skeniranje dobijenih digitalnih (skeniranih) kopija i prepoznavanje teksta koje sadrže;
- uvoz postojećih dokumenata u elektronskoj formi u arhivu;
- automatsko ili poluautomatsko sortiranje dokumenata po vrsti na osnovu prepoznatog teksta;
- indeksiranje punog teksta svakog dokumenta radi daljeg pretraživanja/izdvajanja dokumenata;
- definisanje prava pristupa arhivi za svakog korisnika;

automatsko označavanje dokumenata spremnih za izlučivanje, itd. Projekat realizacije digitalne arhive je u toku.

*

* *

Unapređenje rada u Sektoru za monitoring

Postojeća rješenja vezana za snimanje i arhiviranje radio programa su zadovoljavajuća i u tom dijelu tokom 2013. godine nije bilo značajnijih promjena. Snima se i arhivira program 24 radio stanice u servisnoj zoni Podgorica, i sa dvije mobilne stanice od ukupno 16 kanala programi u Bijelom Polju i Baru.

Dio aktivnosti Sektora za monitoring je bio usmjeren na dovođenje signala kabl operatora do

- Kapaciteti snimanja u Podgorici za 24 radio programa - arhiva do 60 dana.

- Kapaciteti snimanja za dvije mobilne radne stanice sa 16 programa – arhiva do 30 dana.

prostorija Agencije, čime je omogućeno praćenje programa koji se distribuiraju preko BBM-a, TOTAL TV, M Kabla, Cablinga i EXTRA TV-a, ukupno oko 700 kanala različitih sadržaja.

Tehničke mogućnosti vezane za praćenje i snimanje su unaprijeđene. U Sektoru su instalirani odgovarajući monitori koji omogućavaju istovremeno praćenje 50 odabranih kanala. Kapaciteti snimanja su znatno veći, tako da raspolažemo sa ukupnom memorijom od 27TB što omogućava zadržavanje snimaka do 90 dana. Takođe, povećani su i kapaciteti arhiviranja obrađenog AV materijala, pa oni trenutno iznose oko 7TB.

- Prati se istovremeno do 50 TV kanala.
- Kapaciteti snimanja 27TB ili do 90 dana unazad.
- Kapacitet arhive obrađenog materijala 7TB.

Sa uvođenjem u upotrebu novije tehnike, prešli smo i na bolju programsku podršku koja omogućava svim zaposlenim u Sektoru, da istovremeno, sa svojih radnih stanica pristupe uređajima za snimanje i arhiviranje materijala. To znatno ubrzava rad na pregledanju i analizi snimljenog materijala. Postoji mogućnost da se i ostalim zaposlenim u Agenciji, po potrebi, omogući ista aktivnost.

Svi signali dovedeni su optičkim kablovima, što znatno doprinosi kvalitetu i sigurnosti rada u monitoringu. Urađene su i nove komunikacione instalacije, koje omogućavaju distribuciju AV signala iz monitoringa kroz prostor cijele Agencije. Sve kancelarije su opremljene kvalitetnim TV prijemnicima čime je omogućeno praćenje programa u svim prostorijama Agencije.

Optikom je dovedena i kvalitetna internet veza u prostorije Agencije sa protokom od 50 mb/s. U taj prostor je paralelno montirana i oprema za bežični pristup internetu.

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA AGENCIJE U 2013. GODINI

Zakon o elektronskim medijima propisuje izvore finansiranja Agencije za elektronske medije, kao i s tim povezana prava i obaveze pružalaca audiovizuelnih medijskih (AVM) usluga. Teška ekonomska situacija i u 2013. godini je negativno uticala na (ne)mogućnost velikog broja emitera da uredno izmiruju obaveze po osnovu naknada za izdata odobrenja. Nizak stepen naplate potraživanja od emitera nastavljen je i u 2013. godini što je uticalo na finansijske pokazatelje.

Savjet Agencije za elektronske medije je, na sjednici održanoj 22.03.2013. godine, usvojio Revidirani finansijski plan Agencije za elektronske medije za 2013. godinu (akt broj 01-314 od 23.03.2013. godine). Plan je urađen na osnovu detaljne i sveobuhvatne analize Zaključaka Skupštine Crne Gore povodom razmatranja finansijskih planova regulatornih tijela za 2013. godinu (akt broj 33/12-2/48 od 28.12.2012. godine, "Sl. list CG", br. 04/13), koji su usvojeni u decembru 2012.g.

Polaznu osnovu za izradu revidiranog plana predstavljao je Plan rada Agencije za 2013. godinu, koji je Skupština Crne Gore usvojila u decembru 2012. godine (Odluka o usvajanju Finansijskog plana sa Programom rada Agencije za elektronske medije za 2013. godinu br. 00-72/12-35/3 od 28.12.2012. godine, "Sl. list CG", br. 01/13). Prilikom utvrđivanja revidiranog plana prihoda pošlo se od troškova koje je Agencija za elektronske medije imala tokom 2012. godine, uz dodatne izmjene troškova vezane za sprovedena smanjenja zarada i naknada, kao i redukovanje ostalih planskih aktivnosti. Projekcije sadržane u planu oslanjaju se i na očekivanja da će Agencija, uprkos problemima sa kojima se suočava, uspjeti da naplati značajan dio sredstava fakturisanih u 2012. i 2013. godini.

Revidirani plan uvažio je i činjenicu da je, u periodu od usvajanja osnovne verzije plana u septembru 2012. godine, prestalo da važi ili je oduzeto nekoliko odobrenja za emitovanje, čime su umanjeni projektovani prihodi po tom osnovu. Takođe, revidirani plan predstavljao je i pozitivan odgovor na zahtjeve emitera da se smanji visina naknada za emitovanje. Planom je bilo predviđeno da se naknade za emitovanje za drugi, treći i četvrti kvartal 2013. godine obračunavaju sa 15% umanjenja u odnosu na parametre iz osnovnog plana.

Nakon usvajanja Revidiranog finansijskog plana za 2013. godinu, Savjet Agencije je usvojio odluku o visini pomenutih parametara za 2013. godinu kojom je vrijednost Koeficijenta A, koji je predstavljao osnovicu za obračun godišnje naknade za emitovanje za 2013. godinu, bila utvrđena:

- za prvi kvartal: 2.500,00 € a
- za drugi, treći i četvrti kvartal: 2.125,00 €.

Takođe, Savjet je odlučio da procenat godišnjeg prihoda pružaoca AVM usluge ostvarenog tokom 2012. godine, koji služi za utvrđivanje godišnje naknade za pružanje AVM usluga na zahtjev za 2013. godinu, bude 2.9% (Odluka Savjeta Agencije broj: 01 –314/2 Podgorica, 22.03.2013. godine).

U toku 2013. godine Agencija je ostvarila **ukupan prihod** u iznosu od **921,580.14 €**, **rashodi** su iznosili **867,271.54 €**, što znači da je ostvarena pozitivna razlika u iznosu od 54,308.60 €.

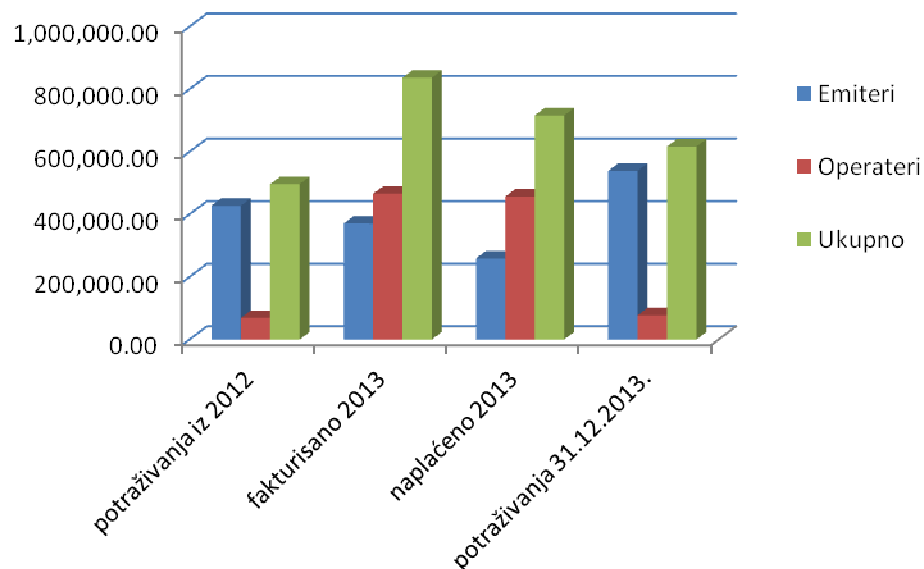
Procenat naplativosti **godišnje naknade za emitovanje** u izvještajnom periodu, od ukupnog duga prema Agenciji za elektronske medije, nije bio zadovoljavajući (**32,4%**), što ukazuje da ovaj prihod nije bio stabilan izvor finansiranja Agencije ni u toku 2013. godine.

U cilju prevazilaženja problema nastalih zbog kašnjenja u izmirivanju obaveza po osnovu godišnje naknade određenom broju imalaca odobrenja za emitovanje Agencija za elektronske medije je ponudila potpisivanje protokola o reprogramu duga. Predlog protokola je podrazumijevao da se

emiter obaveže da iznos duga (stanje na 31.12.2012. g.) izmiri u više mjesečnih rata (u zavisnosti od iznosa duga), zaključno sa decembrom 2013. godine. Osim toga, protokol je predviđao i da se obaveze po osnovu naknade za emitovanje za 2013. godinu, koje dospijevaju na naplatu poslije datuma potpisivanja protokola, plaćaju u skladu sa dinamikom predviđenom izdatim odobrenjima. Agencija za elektronske medije se obavezala da do isteka roka važenja protokola neće pokrenuti postupak sudske naplate duga, osim u slučaju kršenja obaveza emitera definisanih protokolom, kada se smatra da cjelokupan iznos duga dospijeva za naplatu odmah.

Od emitera kojima je ponuđeno potpisivanje protokola, **16 emitera** je prihvatilo predviđene uslove i **zaključilo Protokol o reprogramu duga** prema Agenciji za elektronske medije. Do kraja 2013. godine, **pet emitera je izmirilo obaveze** prema dinamici predviđenoj protokolom, dok ostali ili nijesu izmirili sve obaveze (devet emitera) ili ih uopšte nijesu izmirili (jedan emiter).

Sa druge strane procenat naplativosti **godišnje naknade po osnovu izdatih odobrenja za pružanje AVM usluga na zahtjev** je bio zadovoljavajući (**85,5%**), što ukazuje da je ovaj prihod stabilan izvor finansiranja Agencije u toku 2013. godine.

Grafik 9: Naplativost i stanje potraživanja Agencije

Vrijednost ukupne aktive, na bazi bilansa stanja na dan 31.12.2013. godine je 1,172,214 €. Stalna imovina od 91,954 € iznosi 7.8% ukupne aktive, a sastoji se od nematerijalne imovine (20.0%) i materijalne imovine (80.0%).

Obrtna imovina u vrijednosti od 1,080,260 € čini 92.2% ukupne aktive i odnosi se na potraživanja od kupaca (23.6%) i gotovinu i gotovinske ekvivalente (76.4%).

Ukupna potraživanja prenijeta iz 2012. godine iznosila su 308,951.85 €, dok ukupna potraživanja na dan 31.12.2013. godine iznose 255,471.11 €. Od tog iznosa, 163,737.62 € su potraživanja od emitera sa ispravkom vrijednosti, 77,594.95 € su potraživanja od pružalaca AVM usluga na zahtjev (KDS/MMDS/IPTV/DTH operatori), 12,446.20 € se odnosi na potraživanja od državnih organa za refundacije zarada zaposlenih za vrijeme porodiljskog odsustva, 186,60 € su potraživanja od zaposlenih. Potraživanja po osnovu avansa u iznosu od 295.97 € odnose se na date avanse dobavljačima i depozit za maestro business card u iznosu od 1,209.77 €.

Ukupan promet žiro-računa u 2013. godini iznosio je 1,526,070.19 €, blagajne 18,544.11 € i deviznog računa 10,156.41 €.

Ukupna pasiva je u vrijednosti od 1,172,214 €. Kapital Agencije je 1,119,494.42 € i obuhvata:

- kapital koji je Vlada Republike Crne Gore obezbijedila kao početna sredstva za rad Agencije u iznosu od 436,165.38 €,
- opremu preuzetu od Republičkog sekretarijata za informacije u vrijednosti od 64,031.29€,
- sopstveni kapital 40,494.37 €,
- neraspoređenu dobit ranijih godina u iznosu od 524,494.78 € i
- neraspoređenu dobit tekuće godine u iznosu od 54,308.60 €.

Ukupne kratkoročne obaveze Agencije iznose 52,719.89 €, od čega se 1,715.56 € odnosi na obaveze prema dobavljačima, 40,000.00 € na obaveze za Fond za lokalne javne radio difuzne servise i 59.10 € su primljeni avansi od kupaca. U ostale kratkoročne obaveze i pasivna vremenska razgraničenja ulaze: odloženi prihod za doniranu opremu u iznosu od 2,513.00 € koji je umanjen za iznos amortizacije i odloženi prihod u iznosu 8,432.23 primljen po donaciji Evropske komisije za projekat „SEE Digi.TV“ koja je umanjen za utrošena sredstva u toku 2013. godine.

Obaveze za primljene avanse u iznosu od 40,000.00 odnose se na sredstva Fonda za pomoć lokalnim javnim radio-difuznim servisima dodijeljena ranijim odlukama Agencije za radio-difuziju javnom lokalnom emiteru „RTV Ulcinj“ i to: od takse za radijske prijemnike u motornim vozilima u iznosu od 2,895.48 €, od radio-difuzne pretplate – „Crnogorski Telekom“ a.d. u iznosu od 30,380.55 € i od radio-difuzne pretplate – „Elektroprivreda Crne Gore“ a.d. u iznosu od 6,723.97 €.

U toku 2013. godine nastavljena je realizacija odluka o isplati sredstava RTV Ulcinj iz Fonda za pomoć lokalnim javnim radio-difuznim servisima u skladu sa ranijim odlukama Savjeta i direktora Agencije kojima su sredstva opredijeljena za period 01.08.2006.g do 02.02.2007.g i to u iznosu od 13,338.95 € po osnovu radio-difuzne pretplate.

Dovodeći navedene obaveze u vezu sa vrijednošću obrtne imovine od 1,080,260 € može se zaključiti da je Agencija solventna, odnosno njena likvidnost nijednog momenta nije dovedena u pitanje.

Upoređujući elemente ostvarenja prihoda u odnosu na planirane u 2013. godini, može se konstatovati da se Agencija pridržavala usvojenog Revidiranog finansijskog plana: planirani prihod od naknada za emitovanje ostvaren je za 1.8% veći od planiranog, dok je prihod od naknada za pruženje AVM usluga na zahtjev za 3.6 % veći od planiranog.

Vrste prihoda	Plan	Ostvareno	Index
naknada za registraciju	-	1,351.57	-
naknada za emitovanje	371,381.00	378,171.22	101.8
naknada za pruženje AVM usluga na zahtjev	409,986.00	465,959.37	113.6
prihodi od donacija	-	16,326.20	-
ostali poslovni prihodi	-	57,947.74	-
prihodi od redovnih kamata	-	1,824.04	-

Tabela 3: Ostvareni prihodi u toku 2013. godine

Vrste rashoda	Plan	Ostvareno	Index
bruto zarade zaposlenih	386,253.00	382,947.93	99.1
ostala lična primanja i naknade	22,502.00	24,879.59	110.6
bruto naknade članova Savjeta	69,022.00	68,176.81	98.8
službena putovanja i članarine međ. org.	29,400.00	26,681.29	90.8
rashodi za materijal i usluge	42,150.00	40,329.09	95.7
trošak održavanja osnovnih sredstava	11,100.00	16,320.57	147.0
ostala poslovna terećenja	75,660.00	50,873.13	67.2
rezervisanja nenaplaćenih potraživanja	-	211,281.33	
subvencije kamate	25,000.00	18,352.31	73.4
amortizacija	25,000.00	27,429.49	109.7
rezerva	46,276.00	-	

Tabela 4: Ostvareni rashodi u toku 2013. godine

Detalnije informacije o rezultatima finansijskog poslovanja Agencije za elektronske medije u 2013.g. mogu se naći u IZVJEŠTAJU O FINANSIJSKOM POSLOVANJU AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE ZA 2013. GODINU, dostupnom na veb sajtu www.ardcg.org.

DIREKTOR

Abaz Džafić